

Julgeolekumaksu seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Eesti Reformierakond, Sotsiaaldemokraatlik Erakond ja Erakond Eesti 200 sõlmisid 22. juulil 2024. a koalitsioonileppe ehk valitsusliidu programmi aastateks 2024–2027, mis muuhulgas näeb ette Eesti kaitsevõime arendamiseks ja julgeolekuinvesteeringuteks vahendite saamiseks julgeolekumaksu kehtestamise kuni 2028. aasta lõpuni. Leppe kohaselt otsustab maksu edasise vajaduse või muutmise pärast 2027. aasta Riigikogu valimisi ametisse astuv valitsus.

Koalitsioonileppe kohaselt koosneb julgeolekumaks kolmest osast:

- 1) 2% käibelt alates 01.07.2025;
- 2) 2% füüsiliste isikute tuludelt alates 01.01.2026;
- 3) 2% ettevõtete kasumilt alates 01.01.2026.

Julgeolekumaksu seaduse eelnõus sätestatakse residendist füüsilise isiku ja mitteresidendi tulu ning residendist äriühingu ja mitteresidendist äriühingu Eestis asuva püsiva tegevuskoha kasumi maksustamine. Julgeolekumaksu käibemaksukomponent ehk käibe täiendav 2%line maksustamine on kavandatud käibemaksuseaduse muudatusena eelnõu rakendussätetes. Samuti nähakse eelnõu rakendussätetes ette julgeolekumaksu kehtestamisega seotud muudatused ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduses ja maksukorralduse seaduses.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna nõunikud Elo Haugas (elo.haugas@fin.ee, tel 5885 1332) ja Inga Klauson (inga.klauson@fin.ee, tel 5885 1357). Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muudatused koostas maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Kairi Ani (kairi.ani@fin.ee, tel 5885 1373) ja käibemaksuseaduse muudatused sama osakonna peaspetsialist Aet Külusalu (aet.kylasalu@fin.ee, tel 5885 1300).

Eelnõu mõju riigieelarve laekumisele hindasid Rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna analüütikud Margus Tuvikene (margus.tuvikene@fin.ee, tel 5885 1428) ja Rait Kiveste (rait.kiveste@fin.ee, tel 5885 1459).

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (virge.aasa@fin.ee, tel 5885 1493). Eelnõu toimetab keeleliselt personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (sirje.lilover@fin.ee, tel 5885 1468).

1.3 Märkused

Eelnõu näeb lisaks julgeolekumaksu kehtestamisele ette ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse 2023. a. 1. aprillil jõustunud redaktsiooni, käibemaksuseaduse 2025. a. 1. jaanuaril jõustuva redaktsiooni (RT I, RT I, 21.11.2023, 11) ja maksukorralduse seaduse 2025. a. 1. jaanuaril jõustuva redaktsiooni (RT I, 21.06.2024, 7) muutmise.

Eelnõule ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust, kuna Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a. määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punkti 1 kohaselt ei

ole seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus nõutav, kui eelnõu menetlus on põhjendatult kiireloomuline. Kuna julgeolekumaksu osana kavandatud käibemaksumäära tõus on plaanitud jõustuma juba 2025. aasta 1. juulil, on vaja seadus vastu võtta veel enne 2024. aasta lõppu. Maksukorralduse seaduse § 4¹ kohaselt peab maksuseaduse, samuti selle muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Eesti Reformierakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja Erakonna Eesti 200 22. juulil 2024 sõlmitud koalitsioonilepe näeb ette Eesti kaitsevõime arendamiseks ja julgeolekuinvesteeringuteks vahendite saamiseks julgeolekumaksu kehtestamise kuni 2028. aasta lõpuni.

Eelnõu on seotud Riigikogu menetluses oleva ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga 463 SE.¹

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Eelnõu käibemaksuseaduse muudatuste osa vastab Nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1–118), muudetud direktiiviga (EL) 2022/890 (ELT L 155, 08.06.2022, lk 1–2)² artiklitele 96 ja 97, mille kohaselt liikmesriigid kohaldavad harilikku käibemaksumäära, mis ei või olla madalam kui 15 protsenti.

Julgeolekumaksu seadus on kavandatud jõustuma 2026. aasta 1. jaanuaril. Vastavalt koalitsioonileppele on käibemaksu standardmäära tõus nähtud ette varasemale ajale, alates 2025. aasta 1. juulist.

Eelnõu Riigikogus seadusena vastuvõtmiseks on vajalik poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

Julgeolekumaksu seaduse eesmärk on koguda täiendavat riigieelarvelist maksutulu kaitsevõime arendamiseks ja julgeolekuinvesteeringuteks.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast peatükist:

1. peatükis asuvad üldsätted;
2. peatükis on sätestatud residendist füüsilise isiku ja Eestis püsivat tegevuskohta mitte omava mitteresidendi tulu maksustamine;
3. peatükis on sätestatud residendist äriühingu kasumi ja mitteresidendist äriühingu Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumi maksustamine;
4. peatükis asuvad seaduse rakendussätted

1. peatükk - Üldsätted

Eelnõu §-s 1 sätestatakse seaduse reguleerimisala (julgeolekumaks) ja §-s 2 julgeolekumaksu objekt, milleks on:

- 1) residendist füüsilise isiku tulumaksuseaduses (täpsemalt §-des 12–22) sätestatud tulu;
- 2) mitteresidendi tulumaksuseaduse §-s 29 sätestatud tulu;

¹ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/c3ee0669-9047-4511-8f8a-dac97f661bc8/ettevotlustulu-lihtsustatud-maksustamise-seaduse-muutmise-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seadus/>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02006L0112-20220701&qid=1683049137727>

- 3) residendist äriühingu majandusaasta kasum;
- 4) mitteresidendist äriühingu Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasum.

Ettevõtlikuskontot kasutava väikeettevõtja ettevõtlikuskontole laekunud tulu maksustatakse julgeolekumaksuga ettevõtlikustulu lihtsustatud maksustamise seaduse alusel, vastavad seadusemuudatused on eelnõu rakendussätetes.

Paragrahvis 3 on sätestatud julgeolekumaksu määr, mis koalitsioonileppe kohaselt on kaks protsenti maksustatavast tulust või kasumist.

Paragrahvis 4 on sätestatud julgeolekumaksu maksjad. Julgeolekumaksu maksab:

- 1) residendist füüsiline isik;
- 2) mitteresidendist füüsiline isik ja Eestis püsivat tegevuskohta mitte omav mitteresidendist juriidiline isik, kes saab Eestis julgeolekumaksu seaduse kohaselt maksustatavat tulu;
- 3) residendist äriühing;
- 4) mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht.

Eestis tulu saava mitteresidendi maksustamise kord oleneb sellest, kas ta saab tulu Eestis asuva püsiva tegevuskoha kaudu või mitte. Püsiva tegevuskoha kaudu tegutsemise korral maksustatakse selle kasum julgeolekumaksuga sarnaselt residendist äriühingu kasumiga. Muul juhul maksustatakse mitteresidendi Eestis saadud tulu samamoodi nagu residendist füüsilise isiku tulu.

Paragrahvis 5 on sätestatud julgeolekumaksu maksustamisperiood.

Residendist füüsilise isiku ja Eestis püsivat tegevuskohta mitte omava mitteresidendi puhul on lähtutud tulumaksuga maksustamise perioodist, milleks on kalendriaasta.

Residendist äriühingu, samuti sellise mitteresidendist äriühingu, kes tegutseb Eestis püsiva tegevuskoha kaudu, maksustamisperiood on tema majandusaasta. Need maksumaksjad on kohustatud tasuma ka julgeolekumaksu avansilisi makseid, mille tasumise kord on sätestatud eelnõu §-s 15.

Paragrahvis 6 on sätestatud julgeolekumaksu laekumine riigieelarvesse. Julgeolekumaks tasutakse Maksu- ja Tolliametile, kes riiklike maksude maksuhaldurina vastutab ka julgeolekumaksu kogumise ja selle tasumise üle järelevalve tegemise eest.

Lõikes 2 sätestatakse alus maksukohustuslaste registri põhimääruse täiendamiseks. Nagu mis tahes maksu puhul, eeldab julgeolekumaksu arvestus ning riiklik järelevalve selle üle maksudeklaratsioonides esitatud andmete töötlemist, sealhulgas nende talletamist maksukohustuslaste registris. Samuti on vajalik talletada andmed tegelikult laekunud maksusummade kohta. Kuna mis tahes andmete töötlemine sellisel kujul eeldab seadusest tulenevat õiguslikku alust, näeb kõnealune lõige ette, et maksudeklaratsioonides sisalduvad andmed, samuti andmed laekunud maksusummade kohta kantakse maksukohustuslaste registrisse. Andmete edasine töötlemine sätestatakse maksukohustuslaste registri põhimääruse tasandil.³

Paragrahvi 7 kohaselt lähtutakse maksumaksja residentsuse määramisel tulumaksuseaduse §-s 6 sätestatud residendi ja mitteresidendi mõistetest ning §-s 8 viidatakse samas seaduses kasutatud mitteresidendi püsiva tegevuskoha definitsioonile.

³ Vabariigi Valitsuse 07.03.2019. a. määrus nr 21.

„Resident“, „mitterresident“ ja „püsiv tegevuskoht“ on eelnõus keskse tähtsusega mõisted, mille puhul on otstarbekas lähtuda tulumaksuseaduses (edaspidi ka *TuMS*) sätestatud definitsioonidest.

Tulumaksuseaduse § 6 lõike 1 kohaselt on resident selline füüsiline isik, kelle elukoht on Eestis või kes viibib siin 12 järjestikuse kalendrikuu jooksul vähemalt 183 päeval. Isikut käsitletakse sel juhul residendina alates tema Eestisse saabumise päevast. Resident on ka välisteenistuses viibiv Eesti diplomaat.

TuMS § 6 lõike 2 kohaselt on resident Eesti seaduse alusel asutatud juriidiline isik (välja arvatud usaldusfond), samuti Euroopa äriühing (SE) ja Euroopa ühistu (SCE), kelle asukoht on registreeritud Eestis.

Ka julgeolekumaksu puhul kehtib TuMS § 6 lõikes 5 sätestatud põhimõte, et kui Eesti sõlmitud välislepingu alusel määratud residentsus erineb TuMSi alusel määratud residentsusest või kui välislepingus on tulu maksustamisel ette nähtud seaduses sätestatust soodsamad tingimused, siis kohaldatakse seaduse asemel lepingut.

Eesti sõlmitud tulu- ja kapitalimaksudega topeltmaksustamise vältimise lepingute artikkel 2 määrab kindlaks, milliste maksude suhtes lepingut kohaldatakse. Nendeks on maksud, mida võetakse tulult või varalt ning mille on kehtestanud lepinguosaline riik või selle kohaliku omavalitsuse üksus. Lepingut kohaldatakse ka sarnastele või sama laadi maksudele, mis kehtestatakse olemasoleva maksu asemele või sellele lisaks pärast lepingu allakirjutamist. Julgeolekumaks on oma olemuselt sama laadi maks, mistõttu kohalduvad sellele Eesti ja teise lepinguosalise riigi vahel sõlmitud maksulepingud. Eestil lasub ka kohustus teiste riikide pädevaid ametiasutusi uue maksu kehtestamisest teavitada.

Püsiv tegevuskoht on TuMS § 7 kohaselt majandusüksus, mille kaudu toimub mitteresidendi püsiv majandustegevus Eestis. Püsiv tegevuskoht võib tekkida kas geograafiliselt piiritletud või liikuva iseloomuga majandustegevuse tulemusena või ka mitteresidendi nimel lepinguid sõlmima volitatud esindaja kaudu Eestis toimuva majandustegevuse tulemusena.

2. peatükk – Residendist füüsilise isiku ja mitteresidendi tulu maksustamine.

Residendist füüsilise isiku ja mitteresidendi maksustamist käsitleva eelnõu osa puhul on aluseks võetud lähenemine, et kuna tegemist on ajutise maksuga, peaks maksustamine otstarbekuse ja lihtsuse kaalutlusel põhinema võimalikult palju tulumaksuga maksustamise reeglitel. Seetõttu viitab eelnõu suuresti tulumaksuseaduse asjassepuutuvatele sätetele nii maksubaasi kui ka maksu kinnipidamise ja tasumise kohta käivates sätetes.

Eelnõu näeb ette, et julgeolekumaksuga maksustatakse residendist füüsilise isiku tulumaksuseaduse §-de 12–22 alusel maksustatav tulu.

TuMS § 6 lõike 1 kohaselt maksab residendist füüsiline isik tulumaksu kõigilt Eestis ja välisriigis saadud tuludelt olenemata sellest, kas need on seaduses konkreetselt loetletud. TuMS § 12 lõikes 1 on sätestatud näitlik loetelu peamistest tululiikidest: palgatulu, ettevõtlustulu, kasu vara võõrandamisest, renditulu, litsentsitasud, intressid, dividendid, pensionid, stipendiumid, toetused, preemiad ja hasartmänguvõidud, kindlustushüvitised ja väljamaksed pensionifondist ning maksualast koostööd mittetegevus jurisdiktsioonis asuva juriidilise isiku tulu (mis omistatakse sellise juriidilise isiku osanikule).

Täpsemad reeglid nimetatud tululiikide maksustamise kohta on sätestatud TuMS §-des 13–22, millest lähtutakse ka julgeolekumaksuga maksustamisel.

TuMS § 12 lõike 2 kohaselt ei kuulu füüsilise isiku maksustatava tulu hulka TuMS §-de 48–53 alusel maksustatavad erisoodustused (mis oma olemuselt on küll füüsilise isiku tulu, kuid mida maksustatakse tööandja tasandil), kingitused, annetused ja dividendid⁴, niisiis ei maksustata neid ka julgeolekumaksuga.

Kuna julgeolekumaks on kavandatud olema laiapõhjaline maks, maksustatakse sellega tulu n-ö alates esimesest eurost, võtmata arvesse tulumaksuga maksustamisel teha lubatud mahaarvamisi – maksuvaba tulu, koolituskulud, kingitusi ja annetusi ega vabatahtliku kogumispensioni (nn III samm) sissemakseid. Tasutava julgeolekumaksu summa arvutamisel ei saa maha arvata ka kohustusliku kogumispensioni (nn II samm) sissemakseid, töötasult kinni peetud töötuskindlustusmaksed ega välisriigis tasutud sotsiaalkindlustuse makse või makseid.

Näide tulumaksu ja julgeolekumaksu arvutamise kohta 1000 eurose brutotulu (töötasu) korral 2026. aastal.

Brutopalk 1000 eurot, maksuvaba tulu 654 eurot, töötaja töötuskindlustusmaks 1,6% = 16 eurot, kohustusliku kogumispensioni makse 20 eurot.

Tulumaksu arvutuskäik: $(1000 - 654 - 16 - 20 = 310) \times 0,22 = 68,2$ eurot.

Julgeolekumaksu arvutuskäik: $1000 \times 0,2 = 20$ eurot.

Laiapõhjalisuse kaalutlusel maksustatakse julgeolekumaksuga ka mõned tulumaksust vabastatud tululiigid: TuMS § 20¹ lõikes 3 ja § 21 lõikes 4 nimetatud teatud tingimustele vastavad kohustusliku ja vabatahtliku pensionisamba väljamaksed.

Julgeolekumaksuga maksustatakse ka Eesti residendi välisriigis saadud tulu, mis on tulumaksust vabastatud topeltnmaksustamise vältimise eesmärgil (nn vabastusmeetodit kasutades) – TuMS § 13 lõikes 4 sätestatud välisriigis töötamise eest saadud tulu, TuMS § 14 lõikes 10 sätestatud füüsilisest isikust ettevõtja välisriigis teenitud ettevõtlustulu ja TuMS § 18 lõikes 1¹ sätestatud välisriigis saadud dividend. Eesti sõlmitud maksulepingutest võib tuleneda kohustus vältida sellise tulu topeltnmaksustamist ka julgeolekumaksuga.

Julgeolekumaksuga maksustatakse ka TuMS § 13 lõigete 5 ja 6 alusel *de facto* tulumaksust vabastatud (0% määraga maksustatav) tulu, mida laevapere liige saab töötamise eest Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi lippu kandval laeval (välja arvatud Euroopa Majanduspiirkonnas regulaarreise tegev laev), mille kogumahutavus on vähemalt 500 ning mida kasutatakse kaupade või reisijate rahvusvahelisel meritsi veol.

Julgeolekumaksu kohustuse arvutamisel ei saa kasutada järgmiseid TuMSis ette nähtud soodustusi:

- TuMS § 32 lõikes 4 sätestatud füüsilisest isikust ettevõtja õigus arvata omatoodetud põllumajandussaaduste võõrandamisest saadud tulust lisaks ettevõtluskuludele aastas täiendavalt maha kuni 5000 eurot;

- TuMS § 32 lõikes 4¹ sätestatud füüsilisest isikust ettevõtja õigus arvata talle kuuluvalt kinnisasjalt raiutud metsamaterjali ja seal kasvava metsa raieõiguse võõrandamisest saadud

4 Välja arvatud kuni 2024. aasta lõpuni kehtiva TuMS § 50¹ alusel maksustatud kasumist füüsilisele isikule makstavalt dividendilt kinni peetav tulumaks

tulust ning Natura 2000 erametsamaa toetusest lisaks ettevõtluskuludele aastas täiendavalt maha kuni 5000 eurot ;

- TuMS § 36 lõikes 7 sätestatud füüsilisest isikust ettevõtja õigus lükata erikontot kasutades ettevõtlustulu maksustamist edasi;

- TuMS § 37 lõikes 1 sätestatud füüsilise isiku õigus arvata talle kuuluvalt kinnisasjalt raiutud metsamaterjali ja seal kasvava metsa raieõiguse võõrandamisest saadud tulust ning Natura 2000 erametsamaa toetusest aastas täiendavalt maha kuni 5000 eurot;

- TuMS §-s 39¹ sätestatud füüsilise isiku õigus arvata üüritulust 20% maha üürimisega seotud kulude katteks.

TuMS §-des 17¹ ja 17² sätestatud investeerimiskonto süsteem, mis võimaldab teatud finantsvaradelt saadava tulu maksustamist edasi lükata, jääb kasutatavaks ka julgeolekumaksu puhul, seega maksustatakse julgeolekumaksuga investeerimiskontolt tehtavate väljamaksete osa, mis ületab kontole tehtud sissemaksid.

Muus osas kehtivad kõik tulumaksuseaduses sätestatud maksustatava tulu (näiteks ettevõtlustulu ja vara võõrandamisest saadud kasu) arvutamise reeglid ka julgeolekumaksu puhul.

Paragrahvis 10 on sätestatud Eestis tulu saava mitteresidendi (v.a Eestis püsiva tegevuskoha kaudu tegutsev mitteresident äriühing, kelle maksustamise kord on sätestatud 3. peatükis) maksustamise alus. Mitteresident maksab julgeolekumaksu tulumaksuseaduse § 29 alusel tulumaksuga maksustatavalt tulult, arvestamata nimetatud seaduse §-s 31¹ lubatud mahaarvamisi. Seega hakkab kõigile tulumaksuseaduse alusel maksustatavatele mitteresidendi tuludele lisaks tulumaksule kohalduma ka 2%line julgeolekumaks.

Ka mitteresident võib saada Eestis TuMS § 20¹ lõike 3 ja § 21 lõike 4 alusel vabastatud tulu II ja III pensionisambast, seetõttu lisatakse vastav maksustamise alus ka siia paragrahvi.

Mitteresidendi tulu Eestis maksustamise õigust piiravad suuresti Eesti sõlmitud topeltmaksustamise vältimise lepingud. Kui maksulepingu kohaselt võib mitteresidendi Eestis saadud tulu maksustada üksnes tema residentsusriik, siis sellist tulu Eestis julgeolekumaksuga ei maksustata. Kui maksuleping piirab tuluallikariigi maksustamisõigust, sätestades kinnipeetava maksu maksimaalse määra, siis tuleb sellega arvestada ka julgeolekumaksu puhul.

Näide. Eesti resident maksab mitteresidendile litsentsitasu. Mitteresident on resident riigis, millega Eestil on sõlmitud topeltmaksustamise vältimise leping ning selle kohaselt on lubatud Eestis tulumaksu kinni pidada kuni 10% litsentsitasu brutosummalt. Tulumaksuseaduse (§ 29 lõike 6 punkti 4, § 41 punkti 8 ja § 43 lõike 1 punkti 2) kohaselt peetakse mitteresidendile makstavalt litsentsitasult kinni 10% tulumaksu. Enne julgeolekumaksu kehtima hakkamist ei ole mitteresidendil põhjust maksulepingu kohaldamist taotleda, kuna tulumaksuseaduses ja maksulepingus on kõrgeima lubatud kinnipeetava maksu määr sama. Maksuleping ei piira Eesti maksustamise õigust. Julgeolekumaksu seaduse jõustumisel on sama tulu aga täiendavalt maksustatav 2% julgeolekumaksuga. Kuna julgeolekumaks on oma olemuselt sama laadi maks, siis on mitteresidendil õigus taotleda maksu kinnipidajalt maksulepingu määra kohaldamist ning täiendavat 2% maksta ei tule. Maksu kinnipidaja peab Maksu- ja Tolliametile esitama tulu saajat ja tema residentsust tõendava dokumendi (v.a juhul kui need andmed on juba kantud maksukohustuslaste registrisse).

Paragrahv 11 sätestatakse julgeolekumaksu kinnipidamise kord. Julgeolekumaks peetakse maksustatavalt väljamakselt kinni tulumaksuga paralleelselt ja selle kinni pidamisel lähtutakse tulumaksu kinnipidamisel kehtivatest reeglitest.

Lõike 1 kohaselt on julgeolekumaksu kinnipidaja residendist juriidiline isik, riigi- või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus, füüsilisest isikust ettevõtja, füüsilisest isikust tööandja ja Eestis püsivat tegevuskohta omav või tööandjana tegutsev mitteresident, kes teeb füüsilisele isikule või mitteresidendile julgeolekumaksuga maksustatavaid väljamakseid, millelt peetakse TuMS § 41 kohaselt kinni tulumaksu, samuti tulumaksuseaduse § 20¹ lõikes 3 ja § 21 lõikes 4 nimetatud väljamakseid, millelt tulumaksu kinni ei peeta. Tegu on sama isikute ringiga, kes peavad residendist füüsilisele isikule või mitteresidendile väljamakseid tehes neilt kinni tulumaksu.

Lõike 2 kohaselt ei peeta julgeolekumaksu kinni mitteresidendi Eestis registreeritud püsivale tegevuskohale tehtavatelt väljamaksetelt ega äriregistrisse või Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi registrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtjale tehtud väljamakselt, kui väljamakse on tema ettevõtlustulu. Need väljamakse saajad on kohustatud tasuma julgeolekumaksu ise. Julgeolekumaksu ei peeta kinni ka residendist füüsilisele isikule makstavalt intressilt ja kindlustushüvitiselt, kui sellise väljamakse saaja on tulumaksu kinnipidajat teavitanud, et väljamakse on saadud tulumaksuseaduse §-s 17¹ sätestatud investeerimiskontol või kogumispensionide seaduse kohaselt avatud pensioni investeerimiskontol olnud raha eest soetatud finantsvaralt (TuMS § 40 lõike 2 punkt 4).

Lõikes 3 tehakse viide tulumaksuseaduse § 40 lõigetele 3 ja 3². Nimetatud lõigetes on sätestatud mõned töötasult tulumaksu kinni pidamisel kehtivad reeglid, mis peaksid kehtima ka julgeolekumaksu puhul, ent on piisavalt erandlikud, et nende julgeolekumaksu seaduses eraldi välja toomine ei oleks otstarbekas.

Lõike 4 kohaselt on julgeolekumaksu kinnipidaja kohustatud pidama maksustatavatelt väljamaksetelt kinni 2% julgeolekumaksu ja kandma kinnipeetud maksu Maksu- ja Tolliameti pangakontole hiljemalt väljamakse tegemise kuu 10. kuupäevaks (koos kinnipeetud tulumaksuga).

Lõike 5 kohaselt peab julgeolekumaksu kinnipidaja esitama samaks kuupäevaks Maksu- ja Tolliametile maksudeklaratsiooni, mille vormi kehtestab **lõikes 6** oleva volitusnormi alusel rahandusminister määrusega. Kuna tegemist on ajutise iseloomuga maksuga, mille maksubaas langeb suures osas kokku tulumaksu baasiga, ei ole plaanis kehtestada uut maksudeklaratsiooni, vaid täiendada olemasoleva deklaratsioonivormi TSD⁵ lisasid 1 ja 2.

Lõikes 5 sätestatakse lisaks mõned TuMS § 40 lõikes 5 ette nähtud reeglid, mis on asjakohased ka julgeolekumaksu puhul. Eesti residendist julgeolekumaksu kinnipidaja, samuti riigi- või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus peab esitama deklaratsiooni elektrooniliselt, kui sellel näidatakse rohkem kui viis väljamakse saajat. Samuti ei või deklaratsiooni parandamise korral residendist füüsilisele isikule tehtud väljamaksetelt kalendriaasta jooksul kinni peetud julgeolekumaksu summat pärast kalendriaastale järgneva aasta 15. veebruari väiksemaks parandada.

⁵ Rahandusministri 29.11.2010. a. määrus nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“.

Paragrahv 12 sätestatakse julgeolekumaksu deklareerimise ja tasumise kord. Üldjuhul – kui maksusumma on juba tuluallikal õigesti kinni peetud – maksumaksjal julgeolekumaksu deklareerimise ja tasumise kohustust ei teki (**lõige 1**). See kohustus puudutab seega eelkõige füüsilisest isikust ettevõtjaid, kes peavad oma ettevõtlustulult julgeolekumaksu ise tasuma. Deklaratsioon tuleb esitada hiljemalt tulu saamise aastale järgneva aasta 30. aprilliks.

Lõige 2 näeb ette, et Maksu- ja Tolliamet eeldab enda käsutuses olevate andmete alusel residendist füüsilise isiku julgeolekumaksu deklaratsiooni ja teeb selle inimesele kättesaadavaks tulu saamise aastale järgneva aasta 15. veebruariks koos eeltäidetud tuludeklaratsiooniga. Maksumaksja peab deklaratsiooni esitamise vajaduse korral kontrollima selles toodud andmete õigsust ning vajadusel andmeid parandama või täiendama.

Kuna tegemist on ajutise iseloomuga maksuga, mille maksubaas langeb suures osas kokku tulumaksubaasiga, ei ole plaanis kehtestada uut maksudeklaratsiooni, vaid täiendada olemasolevat residendist füüsilise isiku tuludeklaratsiooni.⁶ Volitusnormi selleks näeb ette **lõige 3**.

Lõike 4 kohaselt määrab Maksu- ja Tolliamet vajaduse korral juurde maksmisele kuuluva julgeolekumaksu summa tulumaksuseaduse § 46 lõikes 1 sätestatud korras. Maksumaksja on kohustatud tasuma juurdemakse hiljemalt sama aasta 1. oktoobriks.

3. peatükk – Residendist äriühingu kasumi ja mitteresidendist äriühingu Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumi maksustamine

Paragrahv 13. Residendist äriühingu maksustatav kasum

Lõike 1 kohaselt maksustatakse julgeolekumaksuga residendist äriühingu, välja arvatud lõikes 2 nimetatud äriühing, majandusaasta maksueelne kasum, millest on tehtud lõigetes 3 ja 4 sätestatud mahaarvamised ning arvestades lõigetes 5 ja 6 sätestatud (erisused, kui majandusaasta ei ole kalendriaasta). Majandusaasta maksueelne kasum tähendab raamatupidamise aastaaruande osana esitatud kasumiaruandel kajastatud kasumit enne tulumaksustamist. Kui residendist äriühing on kahjumis, siis julgeolekumaksukohustust ei teki. Eelmiste perioodide kahjumit ei saa edasi ega tagasi kanda. Maksueelset kasumit ei korrigeerita, välja arvatud lõigetes 3 ja 4 lubatud mahaarvamised.

Lõikes 2 on sätestatud erisus raamatupidamise seaduse § 35 lõikes 2 nimetatud äriühingule, kes saab sihtfinantseerimist. Sel juhul maksustatakse julgeolekumaksuga aruandeaasta maksueelne kasum sihtfinantseerimise netomeetodi korral, millest on tehtud käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud mahaarvamised ning arvestades lõigetes 5 ja 6 sätestatud.

Vastavalt raamatupidamise seaduse § 35 lõikele 2 kehtestatakse avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendis arvestuspõhimõtted, aruannete vormid ja nende esitamise kord riigiraamatupidamiskohustuslastele, kohaliku omavalitsuse üksustele, muudele avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele ja teistele raamatupidamiskohustuslastele, kelle üle eelnimetatud isikutel on otseselt või kaudselt või teiste valitseva või olulise mõju all olevate isikute kaudu valitsev mõju. See tähendab, et kui äriühing on riigi või KOVi või muu avalik-õigusliku juriidilise isiku valitseva mõju all otse või nende ühise valitseva mõju all, siis see äriühing peab arvestuspõhimõtete valikul lähtuma nimetatud juhendist.

⁶ Rahandusministri 14.06.2011. a. määrus nr 30 „Residendist füüsilise isiku tulu deklareerimine“.

Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend on kehtestatud rahandusministri määrusega nr 105. Selle juhendi § 27 lõike 1 kohaselt peavad avalikku sektorisse kuuluvad äriühingud, kui nad koostavad raamatupidamise aastaaruandeid Eesti finantsaruandluse standardi alusel, kajastama (valitsusepoolset) sihtfinantseerimist põhivara soetamiseks kasumiaruandes tuluna sel perioodil, kui nad soetavad põhivara. Seetõttu tekib neil põhivara soetamise aastal suur kasum. Hilisematel aastatel, kui nad põhivara kasutavad ja sellelt amortisatsiooni arvestavad, tekib kahjum. Erasektori äriühingutele selline erisus ei kehti, vaid nemad järgivad tulude ja kulude vastavuse printsiipi.

Selleks, et oleks võimalik avaliku sektori äriühingute kasumiaruandes näidata infot selle kohta, kui suur oleks nende kasum nn netomeetodi korral (tulude ja kulude vastavuse korral), on nende kasumiaruandes võimalik esitada peale aruandeaasta kasumi (kahjumi) rida veel täiendavad read (taksonoomias neile avatud kirjed):

Sealhulgas
Tulu varade sihtfinantseerimisest
Sihtfinantseerimisega kaetud varade kulum ja väärtuse langus
Aruandeaasta kasum (kahjum) sihtfinantseerimise netomeetodi korral

Eeltoodud põhjustel maksustatakse julgeolekumaksuga raamatupidamise seaduse § 35 lõikes 2 nimetatud sihtfinantseerimist saanud äriühingu puhul aruandeaasta maksueelne kasum sihtfinantseerimise netomeetodi korral, millest on tehtud käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud mahaarvamised ning arvestades lõigetes 5 ja 6 sätestatud.

Lõike 3 kohaselt saab residendist äriühing vähendada majandusaasta maksueelset kasumit teiselt äriühingult saadud dividendi võrra tingimusel, et maksueelne kasum sisaldab dividendi, mille aluseks olev kasum on julgeolekumaksuga või välisriigis tulumaksuga maksustatud ja mis on saadud selliselt äriühingult, kelle aktsiatest, osadest või häälest kuulus maksumaksjale dividendi saamise ajal vähemalt kümme protsenti.

Kõnealuse sätte eesmärk on vältida topeltmaksustamist. Kuna julgeolekumaksuga maksustatakse äriühingute kasumit, on tegemist tulumaksuga nii ema- ja tütarühingute direktiivi⁷ kui ka topeltmaksustamise vältimise lepingute mõistes. Seega on Eestil topeltmaksustamise vältimise kohustus välismaalt saadud dividendi puhul, kui dividendi maksja asub Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis (edaspidi *lepinguriik*), Šveitsis või välisriigis, millega Eesti on sõlminud maksulepingu. Võrdse kohtlemise ja lihtsuse tagamiseks välditakse eelnõu kohaselt topeltmaksustamist mis tahes välisriigist saadud dividendi puhul sõltumata sellest, kas tegemist on lepinguriigiga või kas Eestil on selle välisriigiga maksuleping sõlmitud. Eesti sisese dividendi puhul ei ole Eestil küll kohustust topeltmaksustamist vältida, kuid võrdse kohtlemise tagamiseks lubatakse aruandeperioodi maksueelsest kasumist maha arvata ka Eesti äriühingult saadud dividend, mille aluseks olev kasum on julgeolekumaksuga maksustatud, kui on täidetud 10% osaluse nõue.

Saadud dividendi on lubatud maha arvata vaid juhul, kui aruandeperioodi maksueelne kasum seda sisaldab, mis sõltub sellest, kuidas saadud dividend on raamatupidamisarvestuses kajastatud. Kui osalus on kajastatud kapitaliosaluse meetodil, ei käsitata saadud dividendi kasumiaruandes tuluna. Sel juhul ei saa saadud dividendi maksueelsest kasumist maha arvata.

⁷ Nõukogu direktiiv 2011/96/EL, 30. november 2011, eri liikmesriikide ema- ja tütarettevõtjate suhtes kohaldatava ühise maksustamissüsteemi kohta, ELT 29.12.2011 L 345/8

Lõike 4 kohaselt arvatakse maksueelsest kasumist maha residendist äriühingu välisriigis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasum, kui äriühingu maksueelne kasum seda sisaldab. Kõnealune mahaarvamine on vajalik, et vältida välisriigis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumi topeltmaksustamist. Püsivale tegevuskohale kasumi omistamine toimub § 14 juures selgitatud viisil.

Lõikes 5 on sätestatud erisus olukorraks, kus majandusaasta ei ole kalendriaasta. Sel juhul maksustatakse julgeolekumaksuga residendist äriühingu 2026. aastal lõppenud majandusaasta maksueelne kasum proportsionaalselt nende kuude arvuga, mis jäävad aastasse 2026. Maksustatavast kasumist arvatakse maha majandusaastal saadud käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud tulu proportsionaalselt nende kuude arvuga, mis jäävad aastasse 2026. Kõnealuse sätte eesmärk on tagada, et kogu aastatel 2026–2028 teenitud kasum on maksustatud julgeolekumaksuga ka juhul, kui majandusaasta erineb kalendriaastast.

Näiteks, kui majandusaasta on 01.07–30.06, siis maksustatakse 01.07.2025–30.06.2026 majandusaasta puhul pool nimetatud majandusaastal teenitud kasumist, kuna kuus kuud ehk täpselt pool kõnealusest majandusaastast jäävad aastasse 2026 (01.01.2026–30.06.2026). Majandusaastatel 01.07.2026–30.06.2027 ja 01.07.2027–30.06.2028 teenitud kasum maksustatakse lõikes 1 sätestatud üldreegli alusel. Perioodil 01.07.2028–31.12.2028 teenitud kasum maksustatakse lõikes 5 sätestatud erireegli alusel.

Lõikes 6 on sätestatud erisus olukorraks, kus majandusaasta ei ole kalendriaasta. Sel juhul maksustatakse julgeolekumaksuga residendist äriühingu 2028. aastal alanud majandusaasta maksueelne kasum proportsionaalselt nende kuude arvuga, mis jäävad aastasse 2028. Maksustatavast kasumist arvatakse maha majandusaastal saadud käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud tulu proportsionaalselt nende kuude arvuga, mis jäävad aastasse 2026.

Näiteks, kui majandusaasta on 01.07–30.06, siis maksustatakse 01.07.2028–30.06.2029 majandusaasta puhul pool nimetatud majandusaastal teenitud kasumist, kuna kuus kuud ehk pool kõnealusest majandusaastast jäävad aastasse 2028 (01.07.2028–31.12.2028). Kuna julgeolekumaksuseadus kehtib kuni 31.12.2028, ei maksustata 2029. aastal teenitud kasumit julgeolekumaksuga.

Paragrahv 14. Mitteresidendist äriühingu Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasum

Lõike 1 kohaselt maksustatakse julgeolekumaksuga mitteresidendist äriühingu kasumit, mis on omistatud Eestis asuvale püsivale tegevuskohale kooskõlas turuväärtuse põhimõttega ja millest on tehtud lõikes 2 sätestatud mahaarvamised ning arvestades lõigetes 3 ja 4 sätestatud (erisused, kui majandusaasta ei ole kalendriaasta). Sisuliselt maksab mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, julgeolekumaksu Eestis teenitud kasumilt. Püsivale tegevuskohale kasumi omistamisel tuleb lähtuda Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (edaspidi *OECD*) mudellepingu kommentaaridest⁸, *OECD* püsivale tegevuskohale kasumi omistamise raportist⁹, *OECD* siirdehinna suunistest hargmaistele kontsernidele ja maksuhalduritele¹⁰ ning

⁸ The OECD Commentary on the Model Tax Convention on Income and on Capital [Model Tax Convention on Income and on Capital 2017 \(Full Version\) | OECD](#)

⁹ OECD Report on the Attribution of Profits to Permanent Establishments, 2008 [REPORT-ON-THE-ATTRIBUTION-OF-PROFITS-TO-PE-2008.pdf \(tpcases.com\)](#) and 2010 [45689524.pdf \(financnisprava.cz\)](#)

¹⁰ OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations [OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022 | OECD](#)

täiendavast maksubaasi kahandamise ja kasumi ümberpaigutamise ennetamise (edaspidi *BEPS*) raportist¹¹.

Püsivale tegevuskohale kasumi omistamiseks tehakse esimese sammuna funktsionaalne ja faktiline analüüs, mille käigus määratakse kindlaks püsiva tegevuskoha tegevused ja kohustused, et püsivat tegevuskohta saaks käsitada maksustamisel eraldiseisva ettevõtjana. Teise sammuna tehakse võrreldavusanalüüs, et omistada püsivale tegevuskohale kasum lähtudes turuväärtuse põhimõttest.

Turuväärtuse põhimõte tähendab, et seotud isikud ja peakontor ning selle püsiv tegevuskoht peavad järgima omavahelistes tehingutes sarnaseid tingimusi kui need, milles oleksid sarnases olukorras kokku leppinud sõltumatud osapooled. Seega omistatakse püsivale tegevuskohale see osa tuludest ja kuludest, mis tekiksid, kui tegemist oleks eraldiseisva äriühinguga, kes tegeleks sama tegevusega sarnastel tingimustel.

Lõike 2 kohaselt arvatakse Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumist maha püsivale tegevuskohale omistatud dividend, kui selle aluseks olev kasum on julgeolekumaksuga või välisriigis tulumaksuga maksustatud ning kui dividend on saadud selliselt äriühingult, kelle aktsiatest, osadest või häältest kuulub mitteresidendist äriühingule, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, dividendi saamise ajal vähemalt 10%. Kõnealuse mahaarvamise eesmärk on vältida topeltmaksustamist.

Lõikes 3 on sätestatud erisus olukorraks, kus mitteresidendist äriühingu, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, majandusaasta ei ole kalendriaasta. Sel juhul maksustatakse julgeolekumaksuga mitteresidendist äriühingu 2026. aastal lõppenud majandusaastal püsivale tegevuskohale omistatud kasum proportsionaalselt nende kuude arvuga, mis jäävad aastasse 2026. Maksustatavast kasumist arvatakse maha majandusaastal saadud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud tulu proportsionaalselt nende kuude arvuga, mis jäävad aastasse 2026. Kõnealuse sätte eesmärk on tagada, et kogu aastatel 2026–2028 teenitud kasum on maksustatud julgeolekumaksuga ka juhul, kui majandusaasta erineb kalendriaastast.

Näiteks, kui majandusaasta on 01.07–30.06, siis maksustatakse 01.07.2025–30.06.2026 majandusaasta puhul pool nimetatud majandusaastal püsivale tegevuskohale omistatud kasumist, kuna kuus kuud ehk täpselt pool kõnealusest majandusaastast jäävad aastasse 2026 (01.01.2026–30.06.2026). Majandusaastatel 01.07.2026–30.06.2027 ja 01.07.2027–30.06.2028 püsivale tegevuskohale omistatud kasum maksustatakse lõikes 1 sätestatud üldreegli alusel. Perioodil 01.07.2028–31.12.2028 püsivale tegevuskohale omistatud kasum maksustatakse lõikes 4 sätestatud erireegli alusel.

Lõikes 4 on sätestatud erisus olukorraks, kus mitteresidendist äriühingu, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, majandusaasta ei ole kalendriaasta. Sel juhul maksustatakse julgeolekumaksuga mitteresidendist äriühingu 2028. aastal alanud majandusaastal püsivale tegevuskohale omistatud kasum proportsionaalselt nende kuude arvuga, mis jäävad aastasse 2028. Maksustatavast kasumist arvatakse maha majandusaastal saadud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud tulu proportsionaalselt nende kuude arvuga, mis jäävad aastasse 2028. Kõnealuse sätte eesmärk on tagada, et kogu aastatel 2026–2028 teenitud kasum on maksustatud julgeolekumaksuga ka juhul, kui majandusaasta erineb kalendriaastast.

Näiteks, kui majandusaasta on 01.07–30.06, siis maksustatakse 01.07.2028–30.06.2029 majandusaasta puhul pool nimetatud majandusaastal püsivale tegevuskohale omistatud

¹¹ [OECD temporary archive](#)

kasumist, kuna kuus kuud ehk täpselt pool kõnealusest majandusaastast jäävad aastasse 2028 (01.07.2028–31.12.2028). Kuna julgeolekumaksuseadus kehtib kuni 31.12.2028, ei maksustata 2029. aastal teenitud kasumit julgeolekumaksuga.

Paragrahv 15. Avansilised maksed

Lõike 1 kohaselt maksab residendist äriühing ning mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, iga kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole julgeolekumaksu avansilise makse § 3 lõikes 1 sätestatud määraga:

1) ühelt neljandikult eelmisel majandusaastal teenitud maksueelsest kasumist, Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumist või § 13 lõikes 2 nimetatud äriühingu puhul aruandeaasta maksueelsest kasumist sihtfinantseerimise netomeetodi korral, kui avansilise makse tasumise tähtaeg on pärast 1. juulit;

2) ühelt neljandikult üle-eelmisel majandusaastal teenitud maksueelsest kasumist, Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumist või § 13 lõikes 2 nimetatud äriühingu puhul aruandeaasta maksueelselt kasumist sihtfinantseerimise netomeetodi korral, kui avansilise makse tasumise tähtaeg on enne 1. juulit, välja arvatud juhul, kui eelmise majandusaasta aruanne on esitatud;

3) ühelt neljandikult eelmisel majandusaastal teenitud maksueelsest kasumist, Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumist või § 13 lõikes 2 nimetatud äriühingu puhul aruandeaasta maksueelsest kasumist sihtfinantseerimise netomeetodi korral, kui avansilise makse tasumise tähtaeg on enne 1. juulit ja eelmise majandusaasta aruanne on esitatud.

Kui majandusaasta on kalendriaasta, siis avansiliste maksete tasumise tähtajad on 10. juuni, 10. september, 10. detsember ja 10. märts. 10. septembril ja 10. detsembril makstava avansilise makse aluseks on eelmise majandusaasta maksueelne kasum, kuid 10. märtsil ja 10. juunil makstava avansilise makse aluseks on üle-eelmise majandusaasta maksueelne kasum, kuna eelmise majandusaasta kasum ei ole veel teada. Punkti 3 kohaselt lähtutakse eelmise majandusaasta maksueelsest kasumist, kui eelmise majandusaasta aruanne on juba esitatud, näiteks kui maksumaksja esitab majandusaasta aruande enne tähtaega.

2026. aastal makstakse avansilisi makseid §-s 17 sätestatud rakendussätte alusel kolmanda ja neljanda kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole §-s 3 sätestatud määraga poolelt 2025. aastal lõppenud majandusaastal teenitud maksueelsest kasumist, Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumist või § 13 lõikes 2 nimetatud äriühingu puhul aruandeaasta maksueelsest kasumist sihtfinantseerimise netomeetodi korral. Kuna 2025. aasta maksueelne kasum selgub alles siis, kui on esitatud majandusaasta aruanne, mille esitamise tähtaeg on 2026. aasta 30. juuni, ei saa 2026. aastal koguda avansilisi makseid enne 1. juulit.

Näide

2025. aasta maksustatav kasum on 100 000, st üks avansiline makse on $25\,000 \times 0,02 = 500$ eurot. Seega maksab äriühing 500 eurot 10. septembriks 2026 ja 10. detsembriks 2026. Lisaks võetakse 2025. aasta kasum aluseks ka 10. märtsiks 2027 ja 10. juuniks 2027 tasutavate avansiliste maksete suuruse määramisel. Seega on ka nende avansiliste maksete suurus 500 eurot. 2025. aasta kasumi alusel on kokku makstud 2000 eurot avansilisi makseid (10.09.2026, 10.12.2026, 10.03.2027 ja 10.06.2027).

30. juuniks 2027 esitatakse 2026. aasta majandusaasta aruanne, millest nähtub, et 2026. aasta maksustatav kasum oli 120 000 eurot. Selle alusel arvutatakse järgmise nelja avansilise makse suurus: $30\,000 \times 0,02 = 600$ eurot. Seega 10.09.2027, 10.12.2027, 10.03.2028 ja 10.06.2028

tasutav avansiline makse on 600 eurot. 10.09.2027 esitatakse ka esimene julgeolekumaksu deklaratsioon, kus deklareeritakse 2026. aasta kasum 120 000 eurot ning sellelt tasutav julgeolekumaks 2400 eurot. Avansiliste maksetena on selleks ajaks makstud 2000 eurot, seega tuleb 2027. aasta 10. septembriks juurde maksta 400 eurot. Samuti tuleb maksta 2027. aasta 10. septembriks avansiline makse 600 eurot, kuid seda saab tasumisele kuuluvast julgeolekumaksust maha arvata. Seega on 2027. aasta 10. septembriks tasumisele kuuluv summa 200 eurot ($400 - 600 = -200$).

Lõige 1 ei kohaldu residendist krediidasutusele, mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaalile ja börsiühingutele, kes maksavad avansilisi makseid lõike 4 alusel.

Lõike 2 kohaselt vähendatakse residendist äriühingu maksueelset kasumit ning mitteresidendist äriühingu Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumit enne avansilise makse suuruse arvutamist § 13 lõigetes 3 ja 4 ning § 14 lõikes 2 nimetatud samal majandusaastal saadud tulu võrra. Seega saab äriühingu maksueelsest kasumist ja püsivale tegevuskohale omistatud kasumist maha arvata saadud dividendi, kui see on eelnevalt maksustatud julgeolekumaksuga või välisriigis tulumaksuga ning on täidetud 10% osaluse tingimus. Lisaks saab maha arvata püsivale tegevuskohale omistatud kasumi. Kuna nimetatud tulu võrra saab vähendada maksueelset kasumit ja Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumit lõpliku maksukohustuse arvutamisel, lubatakse samad mahaarvamised teha ka avansiliste maksete suuruse arvutamisel.

Lõike 3 kohaselt ei maksta residendist äriühingu asutamise ja mitteresidendist äriühingu Eestis asuva püsiva tegevuskoha tekkimise korral julgeolekumaksu avansilisi makseid esimese maksustamisperioodi ja teise maksustamisperioodi esimese poole kestel, kuna puudub eelmise majandusaasta kasum, mille alusel avansilise makse suurust arvutada.

Lõike 4 kohaselt tasub residendist krediidasutus, mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaal ja äriühing, kelle aktsiad on kauplemisele võetud reguleeritud väärtpaberiturul (edaspidi ka *börsiaktsiaselts*), iga kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole julgeolekumaksu avansilise makse §-s 3 sätestatud määraga eelmises kvartalis teenitud maksueelselt kasumilt, millest on maha arvatud § 13 lõigetes 3 ja 4 ning § 14 lõikes 2 nimetatud samas kvartalis saadud tulu.

Kuna krediidasutused maksavad tulumaksu avansilisi makseid eelmises kvartalis teenitud kasumi alusel, tuleb neil samal alusel maksta ka julgeolekumaksu avansilisi makseid. Lisaks krediidasutustele arvutavad vastavalt Nasdaq börsi reglemendile kvartaalselt kasumit ka äriühingud, kelle väärtpaberid on reguleeritud väärtpaberiturul kauplemisele võetud. Seega tuleb ka börsiaktsiaseltsidel arvutada avansilise makse suurus lähtudes eelmises kvartalis teenitud maksueelsest kasumist. Kvartalipõhine lähenemine tagab, et avansilise makse suurus on võimalikult lähedal lõpliku maksukohustuse suurusele. Väiksemad äriühingud ei arvuta kasumit kvartalipõhiselt, mistõttu ei ole võimalik kehtestada kõikidele äriühingutele kohustust arvutada avansilise makse suurus eelmises kvartalis teenitud maksueelse kasumi põhjal.

Ka residendist krediidasutus, mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaal ja börsiaktsiaselts saavad eelmise kvartali maksueelsest kasumist maha arvata saadud dividendi, kui selle aluseks olev kasum on julgeolekumaksuga või välisriigis tulumaksuga maksustatud ja on täidetud 10% osaluse nõue. Lisaks saab maha arvata ka eelmises kvartalis püsivale tegevuskohale omistatud kasumi.

Lõike 5 kohaselt tasub residendist äriühing või mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, ning kellel on majandusaasta aruanne või tulumaksuseaduse § 55 lõikes 2

nimetatud aruanne tähtjaks esitamata, iga kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole julgeolekumaksu avansilise makse § 3-s sätestatud määraga 1/4 viimase esitatud majandusaasta aruande maksueelsest kasumist, Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumist või § 13 lõikes 2 nimetatud äriühingu puhul aruandeaasta maksueelsest kasumist sihtfinantseerimise netomeetodi korral. Kõnealuse sätte eesmärk on tagada, et residendist äriühingul on kohustus tasuda julgeolekumaksu avansilisi makseid ka olukorras, kus ta jätab majandusaasta aruande tähtjaks esitamata. Sel juhul võetakse avansiliste maksete suuruse arvutamisel aluseks maksueelne kasum viimasest esitatud majandusaasta aruandest.

Paragrahv 16. Julgeolekumaksu deklareerimine ja tasumine

Lõike 1 kohaselt on residendist äriühing ja mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, kohustatud Maksu- ja Tolliametile deklareerima majandusaastal teenitud julgeolekumaksuga maksustatava kasumi või püsivale tegevuskohale omistatud kasumi ning tasuma sellelt julgeolekumaksu hiljemalt järgmise majandusaasta üheksanda kalendrikuu 10. kuupäevaks. Kui majandusaasta on kalendriaasta, siis deklaratsiooni esitamise tähtaeg on 10. september. Esimene julgeolekumaksu deklaratsioon tuleb esitada 2027. aastal 2026. aasta kasumi kohta.

Maksumaksjal tuleb deklareerida maksueelne kasum, mis tuleneb majandusaasta aruande kasumiaruandest, mille esitamise tähtaeg on 30. juuni, kui majandusaasta on kalendriaasta. Lisaks tuleb maksumaksjal deklareerida dividend, mille aluseks olev kasum on julgeolekumaksuga või välisriigis tulumaksuga maksustatud ja mis on saadud selliselt äriühingult, kelle aktsiatest, osadest või häälest kuulub maksumaksjale dividendi saamise ajal vähemalt kümme protsenti, kuna sellise dividendi saab maksueelsest kasumist maha arvata. Samuti tuleb deklareerida välisriigis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasum, kuna ka selle saab maksueelsest kasumist maha arvata.

Raamatupidamise seaduse § 35 lõikes 2 nimetatud äriühing, kes saab sihtfinantseerimist, deklareerib aruandeaasta maksueelse kasumi sihtfinantseerimise netomeetodi korral, millest on tehtud § 13 lõigetes 3 ja 4 sätestatud mahaarvamised (saadud dividend 10% osaluse puhul ja püsivale tegevuskohale omistatud kasum) ning arvestades § 13 lõigetes 5 ja 6 sätestatud (erisus, kui majandusaasta erineb kalendriaastast).

Lõike 2 kohaselt on residendist äriühing ja mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, välja arvatud krediidasutus, mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaal ja börsiühing, kohustatud esitama iga kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliametile maksudeklaratsiooni eelmise kvartali avansilise makse kohta. Seega esitatakse deklaratsioon esimese kvartali kohta 10. juuniks, teise kvartali kohta 10. septembriks, kolmanda kvartali kohta 10. detsembriks ja neljanda kvartali kohta 10. märtsiks. Samadeks kuupäevadeks peab olema avansiline makse ka tasutud.

Lõike 3 kohaselt on residendist krediidasutus, mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaal ja börsiühing kohustatud esitama iga kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliametile maksudeklaratsiooni eelmise kvartali kasumi kohta. Kuna krediidasutused ja börsiühingud maksavad avansilisi makseid eelmises kvartalis teenitud kasumi alusel, siis erinevalt teistest äriühingutest peavad nad deklareerima ka eelmises kvartalis teenitud kasumi. Kui krediidasutus või börsiühing teenis kvartali jooksul kahjumit, siis ei pea selle kvartali kohta deklaratsiooni esitama. Kui krediidasutus või börsiühing teenis kvartali jooksul kasumit, siis eelmise kvartali kasum ja avansiline makse deklareeritakse järgmiselt:
I kvartali kasum – 10. juuniks;

II kvartali kasum – 10. septemberiks;
III kvartali kasum – 10. detsemberiks;
IV kvartali kasum – 10. märtsiks.

Lisaks eelmise kvartali kasumile deklareeritakse samas kvartalis saadud dividend, kui selle aluseks olev kasum on julgeolekumaksuga või välisriigis tulumaksuga maksustatud ja on täidetud 10% osaluse nõue. Lisaks deklareeritakse ka eelmises kvartalis püsivale tegevuskohale omistatud kasum.

Lõike 4 kohaselt kehtestab julgeolekumaksu deklaratsiooni ja selle lisade vormid ning nende täitmise korra valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Lõike 5 kohaselt võib residendist äriühing ja mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, tasumisele kuuluvast julgeolekumaksust maha arvata §-de 15 ja 17 alusel makstud avansilised maksed. Kõnealune säte kohaldub ka residendist krediitiasutusele, mitteresidendist krediitiasutuse Eesti filiaalile ja börsiühingule. Maha saab arvata ka jooksva kalendriaastal makstud avansilised maksed ulatuses, milles neid pole varem maha arvatud. Enammakstud avansilised maksed kantakse äriühingu ettemaksukontole.

4. peatükk – rakendussätted

4. peatükk koosneb kahes jaost. Esimeses jaos on üleminekusätted, mis on seotud julgeolekumaksu kohaldamisega äriühingutele julgeolekumaksuseaduse kehtimise esimesel ja viimasel aastal. Teises jaos nähakse ette julgeolekumaksu kehtestamisega seotud ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse, käibemaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muudatused.

Paragrahv 17. 2026. aasta avansilised maksed

Paragrahvi 17 kohaselt maksab residendist äriühing ja mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, välja arvatud § 15 lõikes 4 nimetatud äriühing, 2026. aasta avansilise makse 2026. aasta kolmanda ja neljanda kvartali 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole §-s 3 sätestatud määraga 1/2 2025. aastal lõppenud majandusaastal teenitud maksueelsest kasumist, Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumist või § 13 lõikes 2 nimetatud äriühingu puhul aruandeaasta maksueelsest kasumist sihtfinantseerimise netomeetodi korral. Kuna 2025. aasta maksueelne kasum selgub majandusaasta aruande kasumiaruandest, mille esitamise tähtaeg on 30. juuni 2026, ei saa 2026. aasta avansiliste maksete suurust arvutada enne 1. juulit 2026. Seega makstakse 2026. aastal ainult kaks avansilist makset kolmanda ja neljanda kvartali 10. kuupäevaks. Avansiliste maksete tasumise tähtaeg on 10. september ja 10. detsember.

Kõnealune rakendussäte ei kohaldu residendist krediitiasutuse, mitteresidendist krediitiasutuse Eesti filiaali ja börsiühingu suhtes, kuna nad arvutavad kasumit kvartalipõhiselt. Seega saavad nad maksta avansilisi maksed ka 2026. aastal üldreegli alusel. 2026. aasta esimese kvartali avansiline makse tuleb tasuda 10. juuniks 2026. a, teise kvartali avansiline makse 10. septembriks 2026. a, kolmanda kvartali avansiline makse 10. detsembriks 2026. a ja neljanda kvartali avansiline makse 10. märtsiks 2027. a.

Paragrahv 18. 2028. aasta eest makstav julgeolekumaks

Paragrahvis 18 on sätestatud, et julgeolekumaksu deklareerimisel ja tasumisel 2028. aasta eest kohaldatakse 2028. aastal kehtinud julgeolekumaksu seadust ja selle alusel kehtestatud õigusakte.

Rakendussäte on vajalik, kuna julgeolekumaksukohustus 2028. aasta eest tekib alles 2029. aastal ning teatud juhtudel, kui majandusaasta ei ole kalendriaasta, 2030. aastal, kui julgeolekumaksuseadus enam ei kehti.

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muutmise

Paragrahvi 19 muudetakse ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadust (edaspidi *ELMS*). Sarnaselt muu füüsilise isiku tuluga maksustatakse julgeolekumaksuga ka see tulu, mis on kantud ettevõtluskontole.

Paragrahvi 19 punktiga 1 tehakse muudatus *ELMS*-i §-s 4, mis sätestab ettevõtlustulu maksu määrad. Selle paragrahvi punkti 1 alusel on maksumäär 20%, kui kalendriaastas on teenitud kuni 25 000 eurot. Tulult, mis ületab 25 000 eurot, on maksumäär 40% (§ 4 p 2). Sätte senine tekst loetakse lõikeks 1 ja sätet täiendatakse lõikega 2, mille kohaselt suureneb ettevõtlustulu maksu määr julgeolekumaksu seaduse §-s 3 sätestatud määra võrra. Seega on ettevõtlustulu maksu määr edaspidi 22%, kui tulud ei ületa 25 000 eurot aastas.

Paragrahvi 19 punktidega 2 ja 3 muudetakse *ELMS*-i § 8, mis kehtestab ettevõtlustulu maksu jaotamise põhimõtted. Muudatus on seotud *ELMS*-i §-s 4 tehtavate muudatusega, mille kohaselt suureneb maksumäär.

Paragrahvi 19 punktiga 2 lisatakse *ELMS* § 8 lõikes 1 toodud seaduste loetellu viide julgeolekumaksu seadusele, kuna edaspidi kantakse osa ettevõtlustulu maksust selles seaduses kehtestatud reeglite kohaselt.

Paragrahvi 19 punktiga 3 täiendatakse *ELMS* § 8 lõikega 3¹. Lõikes täpsustatakse julgeolekumaksu osa suurus ettevõtlustulu maksust. Lõikes sätestatu kohaselt on selleks see osa, mis lisandub ettevõtlustulu maksu määrale *ELMS* § 4 lõike 2 alusel ehk 2 protsendipunkti. Seega edaspidi kantakse ettevõtluskonto kasutaja puhul 2 protsendipunkti laekunud ettevõtlustulu maksust vastavalt julgeolekumaksu seaduses sätestatud reeglitele.

Käibemaksuseaduse muutmise

Paragrahvis 20 sätestatud käibemaksuseaduse muudatustega kavandatakse alates 2025. aasta 1. juulist kehtestada ajutiselt kuni 2028. aasta 31. detsembrini käibemaksu standardmääraks 24 protsenti senise 22 protsendi asemel.

Paragrahvi 20 punktid 1–4 – KMS § 15 lõige 1, § 27 lõige 1² ja § 43² lõige 5

Eelnõu kohaselt kehtestatakse käibemaksu standardmääraks 24 protsenti senise 22 protsendi asemel ning sellest tulenevalt asendatakse käibemaksuseaduses (edaspidi *KMS*) läbivalt maksumäär 22 protsenti 24 protsendiga (punktid 1 ja 3). 24-protsendine standardmäär kehtib kuni 2028. aasta 31. detsembrini. Alates 2029. aasta 1. jaanuarist taastub hetkel kehtiv standardmäär 22 protsenti (punktid 2 ja 4).

Käibemaksu määra tõusuga seoses ei nähta *KMS*-s ette üleminekusätteid, kuna ettevõtja peab kokkulepete sõlmimisel arvestama kõikvõimalike riskidega ja neid minimeerima.

Paragrahvi 20 punkt 5 – KMS § 46 lõiked 24 ja 25

Riigikogus 2023. aasta 19. juunil vastu võetud *KMS* muutmise seadusega lisati *KMS* rakendussätetesse (§ 46) lõige 25, mille kohaselt on kuni 2025. aasta 31. detsembrini

käibemaksukohustuslasel õigus maksustada 20-protsendise määraga selline käive, mida teostatakse enne 2023. aasta 1. maid sõlmitud lepingute, sealhulgas võlaõiguslike lepingute, alusel tingimusel, et lepingu kohaselt on konkreetse kauba või teenuse hind arvestatud 20-protsendise käibemaksumääraga, võimaluseta seda tingimust maksumäära muudatusest tulenevalt ümber vaadata. Seoses julgeolekumaksuga lühendatakse nimetatud tingimustele vastava pikaajalise lepingu korral 20-protsendise käibemaksumäära rakendamise periood 2025. aasta 30. juunini, et oleks tagatud julgeolekusse panustamise eesmärgil kehtestatava maksu ühetaoline kohaldamine kõikidele standardmääraga maksustatavatele tehingutele.

Maksukorralduse seaduse muudatused

Paragrahviga 21 tehakse seoses julgeolekumaksu kehtestamisega maksukorralduse seaduses kaks muudatust.

Paragrahvi 21 punktiga 1 täiendatakse maksukorralduse seaduse § 3 lõiget 2 uue punktiga 11, millega sätestatakse uue maksuna julgeolekumaks. Maksukorralduse seaduse § 3 lõike 1 kohaselt koosneb Eesti maksusüsteem maksuseadusega sätestatud ja kehtestatud riiklikest maksudest ning sama seaduse § 4 kohaselt on maksuseadus seadus, millega sätestatakse maks. Maksukorralduse seaduse § 3 lõikes 2 on sätestatud riiklikud maksud ning uue maksu lisandumisel tuleb see nimistusse lisada.

Paragrahvi 21 punktiga 2 täiendatakse maksukorralduse seaduse § 105 lõiget 6, mis sätestab maksukohustuslase ühe ja sama tähtpäevaga rahaliste kohustuste tasumise või tasaarvestamise järjekorra, uue punktiga 12¹, millega julgeolekumaks paigutatakse kohustuste täitmise järjekorras käibemaksu järele.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi, varem kasutamata termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele ja põhiseadusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Eelnõu käibemaksuseaduse muudatuste osa vastab Nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1—118), muudetud direktiiviga (EL) 2022/890 (ELT L 155, 08.06.2022, lk 1—2)¹² artiklitele 96 ja 97, mille kohaselt liikmesriigid kohaldavad harilikku käibemaksumäära, mis ei või olla madalam kui 15 protsenti.

Põhiseaduse § 113 kohaselt sätestab riiklikud maksud, koormised, lõivud, trahvid ja sundkindlustuse maksed seadus. Julgeolekumaks on riiklik maks, mille kehtestamisel tuleb seaduses sätestada kõik maksukohustuse elemendid, mille tulemusel tekib seaduse vahetu toimena maksukohustus. Maksukorralduse seaduse § 4 lõike 3 kohaselt sätestatakse maksuseaduses maksu nimetus, maksu objekt, maksumäär, maksumaksja, maksu saaja või laekumise koht, maksu tasumise tähtpäev või tähtaeg, perioodilise maksu korral ka maksustamisperiood, maksusumma arvutamise ja tasumise kord ning sellega kaasnevad lisakohustused ning võimalikud maksusoodustused.

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02006L0112-20220701&qid=1683049137727>

Julgeolekumaksu eesmärk on riigieelarvelise maksutulu kogumine riigi kaitsevõime tugevdamiseks. Maksuliste tulude osakaal riigi kõikides tuludes on ca 84%. Seega on maksud peamine riigi käsutuses olev eelarvetulude kogumise vahend.

Maksutõusudega kaasnev põhiseaduslik omandiõiguse riive on õigustatud, kui maksutõus on eesmärgi saavutamiseks sobiv ja vajalik. Kuna eesmärk on eelarvelise tulu saamine, pole maksukoormust suurendav meede mitte ainult sobiv ja vajalik, vaid praktiliselt ainuvõimalik valik eesmärgi saavutamiseks. Riigikohus on hinnanud, et riigieelarve tulude suurendamine on legitiimne eesmärk; maksutulude suunamine kaitsevõime tõhustamisse aitab kaasa Eesti iseseisvuse säilimisele.

6. Seaduse mõjud

Seaduse rakendamise eesmärgi ei ole ette näha mõju välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele. Ette on näha mõju majandusele ja riigiasutuste korraldusele. Koondmõju tuuakse välja seletuskirja lisas.

Kaudselt avaldab seadus positiivselt mõju riigi julgeolekule. Nagu märgitud koalitsioonileppes, kaetakse julgeolekumaksu tuludega kulusid, mida on vaja ühiselt teha Eesti kaitsevõime kasvuks ja muude sõjast tulenevate negatiivsete sotsiaalmajanduslike mõjudega toimetulekuks. Kulude täpsem sihtotstarve ja jaotus nähakse ette 2025. aasta riigieelarve seaduses ja riigieelarve strateegias 2025-2028, mille menetlus toimub paralleelselt käesoleva seaduseelnõuga.

Kavandatav muudatus: julgeolekumaksu kehtestamine residendist füüsilise isiku tulule

Mõju valdkond: mõju majandusele ja sotsiaalne mõju

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: julgeolekumaksu kehtestamine vähendab residendist füüsiliste isikute netotulu.

Sihtrühm: julgeolekumaksu kehtestamine mõjutab kõiki maksustamisele kuuluvat tulu saavaid residendist füüsilisi isikuid. Sihtrühm on füüsilise isiku tulumaksu maksvate maksumaksjate arvust (2023. aasta eest esitas füüsilise isiku tuludeklaratsiooni 778 832 inimest) suurem, kuna julgeolekumaksu baasi ei vähendata maksuvaba tulu ega muude mahaarvamiste võrra.

Allolevad tabelid näitavad julgeolekumaksu kehtestamise mõju vastavalt tööaliste ja vanaduspensioniealiste inimeste tulule tuludetsiilide kaupa.

Tabel 1. Tööaliste inimeste julgeolekumaksu mõju detšiiliti

Detsiil	Tööaliste arv detšiilis	Detsiili keskmine brutotulu 2026, € kuus	Julgeolekumaksu mõju inimeste tuludele, € kuus
I	77 578	120	-2
II	62 005	469	-9
III	25 760	722	-14
IV	26 466	826	-17
V	44 878	953	-19
VI	76 894	1 224	-24
VII	81 918	1 610	-32

VIII	84 744	2 093	-42
IX	86 018	2 766	-55
X	88 271	5 639	-113
Kokku	654 532	1 926	

Tabel 2. Vanaduspensioniealiste inimeste julgeolekumaksu mõju detšiiliti

Detsiil	Vanaduspensioniealiste arv detšiilis	Detsiili keskmine brutotulu 2026, € kuus	Julgeolekumaksu mõju inimeste tuludele, € kuus
I	7 380	160	-3
II	34 792	590	-12
III	71 217	769	-15
IV	70 505	871	-17
V	52 053	985	-20
VI	20 035	1 261	-25
VII	15 031	1 665	-33
VIII	12 212	2 132	-43
IX	10 924	2 819	-56
X	8 535	5 992	-120
Kokku	302 684	1 148	

Mõju ulatus: kuna julgeolekumaksu määr on madal, väheneb netotulu vaid vähesel määral (madalamates tuludetsiilides on mõju suhteliselt tuntavam).

Mõju avaldumise sagedus: julgeolekumaks peetakse kinni maksustatava väljamakse tegemisel, seega avaldub mõju vastavalt tulu saamise regulaarsusele.

Ebasoovitavate mõjude risk: täiendav maksustamine võib mingil määral suurendada maksumaksjate motivatsiooni tulusid varjata.

Kavandatav muudatus: julgeolekumaksu kehtestamine mitteresidendi tulule

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: julgeolekumaksu kehtestamine vähendab mitteresidentide Eestis saadavat netotulu.

Sihtrühm: julgeolekumaksu kehtestamine mõjutab kõiki mitteresidendist füüsilisi isikuid ja Eestis püsiva tegevuskoha kaudu mitte tegutsevaid mitteresidendist juriidilisi isikuid, kes saavad Eestis maksustatavat tulu. 2023. aastal oli mitteresidente, kelle tulult peeti Eestis tulumaksu kinni, 22 177 (sh 21 422 füüsilist ja 755 juriidilist isikut). Neile tehtud tulumaksuga maksustatavate väljamaksete kogusumma jäi veidi alla 21 mln euro. Sellele lisanduvad mitteresidendid, kes said Eestis sellist tulu, millelt tulumaksu kinni ei peeta (ettevõtlustulu, kasu vara võõrandamisest) ja kelle arv ei ole praeguseks selge.

Mõju ulatus: kuna julgeolekumaksu määr on madal, väheneb mitteresidentide netotulu ebaolulisel määral.

Mõju avaldumise sagedus: julgeolekumaks peetakse kinni maksustatava väljamakse tegemisel, seega avaldub mõju vastavalt tulu saamise regulaarsusele.

Ebasoovitavate mõjude risk: täiendav maksustamine võib mingil määral vähendada mitteresidentide soovi Eestis tulu saada, kuid arvestades julgeolekumaksu madalat määra, võib seda riski pidada väikeseks.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele. Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühm: seaduse jõustumine avaldab mõju Maksu- ja Tolliametile.

Mõju ulatus on väike. Julgeolekumaksu kehtestamine ja haldamine nõuab Maksu- ja Tolliametilt eelkõige täiendavaid IT-arendusi, mille vajadust on kirjeldatud allpool. Kuna füüsilise isiku julgeolekumaksu haldamine on kavandatud koos tulumaksuga, ei eelda see maksuhaldurilt täiendava tööjõu palkamist ega koolitamist ning mõju suurust võib hinnata pigem tagasihoidlikuks.

Mõju avaldumise sagedus on igakuine, kuna kinnipeetud julgeolekumaks deklareeritakse ja tasutakse iga maksustatava väljamakse tegemise kuule järgneval kuul.

Ebasoovitavate mõjude riski pole ette näha.

Kavandatav muudatus: II ja III sambast tehtavate tulumaksuvabade väljamaksete maksustamine julgeolekumaksuga

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: julgeolekumaksu laiapõhjalisuse tagamiseks maksustatakse sellega ka sellised kohustusliku ja vabatahtliku kogumispensioni väljamaksed, mis tulumaksuseaduse kohaselt on maksuvabad.

Sihtrühm: 2023. aastal tehti selliseid kohustusliku ja vabatahtliku kogumispensioni väljamakseid, mida tulumaksuga ei maksustata¹³, vastavalt ligi 4500 (II sammu) ja 300–500 (III sammu) inimesele kokku ligi 3,5 mln euro ulatuses.

Kaudsemalt puudutab muudatus ka selliseid väljamakseid tegevaid kindlustusseltse (neid on Eestis kuus), Pensionikeskust ja Sotsiaalkindlustusametit, kellel tekib kohustus väljamaksetelt julgeolekumaks kinni pidada ja nende kohta maksuhaldurile deklaratsioon esitada.

Mõju ulatus: kuna julgeolekumaksu määr on madal, väheneb II ja III sambast saadav pension ebaolulisel määral.

Mõju avaldumise sagedus: julgeolekumaks peetakse kinni maksustatava väljamakse tegemisel, seega avaldub mõju vastavalt pensionilepingus või fondipensioni tingimustes kokkulepitud väljamaksete sagedusele.

¹³ TuMS § 20 lg 3, TuMS § 21 lg 4

Ebasoovitavate mõjude risk puudub, kuid julgeolekumaksu kehtestamine laiemalt võib tekitada II ja III sambas pensioni koguvates inimestes soovi võtta raha välja enne uue maksu kehtima hakkamist. See puudutab eelkõige inimesi, kel on õigus julgeolekumaksu kehtivuse ajal pensionile minna, kuid kes olid kavatsenud selle õiguse kasutamise edasi lükata või kes on niigi pensionisambast lahkumist kaalunud. Juba väljamakseid (v.a eluaegsed väljamaksed) saavatel inimestel võib tekkida kiusatus olemasolev pensioniskeem (nt fondipension) ära lõpetada ja järelejäänud raha enne 2026. aasta algust korraga välja võtta.

Kavandatav muudatus: julgeolekumaksu kehtestamine äriühingu kasumile

Kaasnev mõju: mõju majandusele

Sihtrühmaks on kõik residendist äriühingud ning mitteresidendist äriühingu Eestis asuvad püsivad tegevuskohad. 2023. aasta seisuga oli Eestis Statistikaameti andmetel 134 696 äriühingut.¹⁴ Maksu- ja Tolliameti andmetel oli 2023. aasta seisuga 329 mitteresidendist äriühingu Eestis registreeritud püsivat tegevuskohta. Seega sihtrühm on väga suur.

Mõju ulatus on suur. Julgeolekumaksu määr 2% on madal, kuid äriühingud maksavad praegu ja lähiaastatel ligi 900 miljonit juriidilise isiku tulumaksu aastas. Seega on maksutõus 16%, kui oodatav täiendav maksutulu on 145 miljonit eurot aastas.

Mõju avaldumise sagedus on kvartaalne, kuna äriühingutel tuleb maksta julgeolekumaksu avansilisi makseid iga kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks.

Ebasoovitavate mõjude risk on suur, kuna julgeolekumaks kasumilt motiveerib äriühinguid kasumeid peitma või kulusid suuremana näitama. Kuna eraldi maksuarvestust ei kehtestata ja lähtutakse majandusaasta aruande kasumist ning raamatupidamise reeglid on üsna paindlikud, võimaldavad need äriühingutel kasumit väiksemana näidata. Samas kuna maksumäär on madal (2%), siis enamik äriühinguid ei hakka ilmselt siiski oma kasumeid peitma. Näiteks, kui laenulepingute tingimustes on kirjas ka finantsnäitajad, siis ei ole ettevõtjatel motivatsiooni kasumeid väiksemana näidata.

Samuti on probleemiks kehv majandusaasta aruannete esitamise distsipliin ning esitatud andmete kvaliteet, kuna andmed on kontrollitud vaid auditkohustusega äriühingutel. Et majandusaasta aruande esitamata jätmise tõttu ei jääks julgeolekumaksu kohustus täitmata, lähtutakse eelnõu kohaselt viimase esitatud majandusaasta aruande kasumist, kui uus aruanne ei ole õigeaks ajaks esitatud.

Lisaks on riskikohaks tulevaste Eestisse tehtavate otseste välisinvesteeringute mahu vähenemine ja laiemalt Eesti ettevõtjate rahvusvaheline konkurentsivõime.

Kaasnev mõju: mõju riigiasutuste korraldusele

Sihtrühm: seaduse jõustumine avaldab eelkõige mõju Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus võrreldes riigiasutuste koguarvuga on väike.

Mõju ulatus on suur, kuna kasumilt makstava julgeolekumaksu järelevalve on väga mahukas, nõuab kontrollijalt raamatupidamise teadmisi ning tõstab Maksu- ja Tolliameti halduskoormust.

¹⁴ [Majandusüksused | Statistikaamet](#)

Mõju avaldumise sagedus on iga-aastane, kuna maksuhalduril tuleb kontrollida, kas julgeolekumaks on makstud õigelt maksubaasilt.

Ebasoovitavate mõjude risk on keskmine, kuna on oluline tagada, et järelevalve ja ressursi kulu ei ületaks eeldatavat maksulaekumist.

Kavandatav muudatus: ettevõtlustulu maksu määra muutmine

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: maksumäära suurendamine vähendab ettevõtluskonto kasutaja netotulu. Maksukoormuse kasv võib avaldada mõju väikeettevõtjate tegevusele. See võib vähendada nende soovi tegeleda ettevõtlusega.

Sihtrühm: ettevõtlustulu maksu määra muutmine mõjutab kõiki ettevõtluskonto kasutajaid, keda on 2024. aasta 4. septembri seisuga 27 056.

Mõju ulatus: mõju ulatus on pigem väike, kuna see vähendab ettevõtluskonto kasutaja netotulu 2,5–3,3%. Maksumäära tõusu tulemusel suurenevad vähesel määral ettevõtluskonto kasutaja maksukulud. Muudatus võib mõjutada sihtrühma otsust jätkata ettevõtluskonto kasutamist. Kuna maksumäära tõus ja netotulu vähenemine on siiski marginaalsed, siis mõju sihtrühma tegevusele on tõenäoliselt väike.

Mõju avaldamise sagedus: kõrgem maksumäär rakendub iga kord, kui tulud laekuvad ettevõtluskontole. Samas on eelnõu kohaselt julgeolekumaks tähtajalise kehtivusega, mistõttu pärast selle kehtivuse lõppu taastuvad hetkel kehtivad reeglid ehk maksumäär on vastavalt kas 20% või 40%.

Ebasoovitavate mõjude risk: muudatuse tulemusel võivad ettevõtluskonto kasutajad lõpetada ettevõtluskonto kasutamise. Arvestades eelkirjeldatud mõju ulatust, on ebasoovitavate mõjude risk väike.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele. Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: ettevõtlustulu maksu suuruse arvutab Maksu- ja Tolliamet ning seda vahetult pärast krediidasutusest ettevõtluskontole raha laekumise kohta info saamist. Maksumäära muutmine ja uue jagamisskeemi rakendamine eeldab Maksu- ja Tolliametilt uusi IT-arendusi.

Sihtrühm: muudatus avaldab mõju üksnes Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus on väike, kuna muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust. Tegemist on ameti jaoks tavapärase muudatusega, mis lahendatakse olemasoleva tööjõu abil.

Mõju ulatus: mõju ulatus on väike, kuna muudatus mõjutab suhteliselt väikest töölõiku Maksu- ja Tolliameti töös.

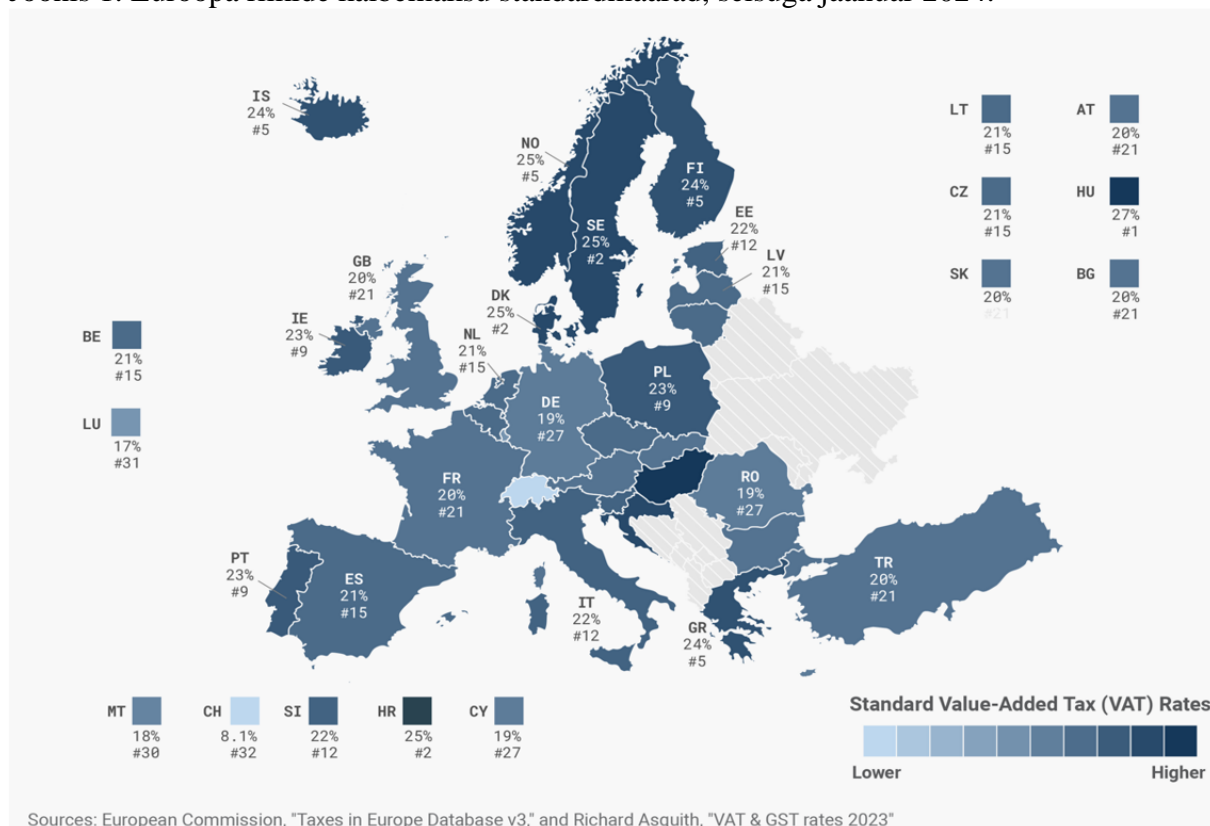
Mõju avaldamise sagedus: mõju avaldumise sagedus on väike, kuna tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Kavandatav muudatus: käibemaksumäärade tõstmine 24-le protsendile alates 2025. aasta 1. juulist.

Mõju valdkond: majanduslik mõju.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) peab efektiivse käibemaksusüsteemi olulisteks elementideks laia maksubaasi, ühte kindlat määra, milles puuduvad või on vähe soodustusi ehk erandeid, mis teeb käibemaksusüsteemi võimalikult lihtsaks ja vähete kuludega administreeritavaks maksutulu allikaks. Samuti on OECD seisukohast käibemaksu- ja teiste tarbimismaksude tõusu mõju majandusele väiksem ehk pärsib majanduskasvu vähem kui samas mahus tulumaksu tõusud. Ajaliselt toimub käibemaksumäärade tõstmine vaid poolteist aastat hiljem eelmisest tõusust, mis on riigi suurenenud kulutuste üks kätteallikas. Käibemaksu kahe protsendipunktiline tõus langeb ajale, mil majandus on Rahandusministeeriumi suvise prognoosi kohaselt tagasi kasvufaasis. Seoses sellega on nii tarbija kui ka ettevõtete kindlustunne taastumise kursil ning tarbimiskulutused taas suurenemas. Järk-järgult tugevnema hakkavas majanduskonjunktuuris ei ole põhjust arvata, et ettevõtted ja kaupmehed peaksid osa määra tõusust enda kanda võtma. Rahandusministeerium on arvestanud, et käibemaksumäärade tõus lisatakse kogu ulatuses lõpphinda, seega tegevuskulude tõusu kaudu ning kasumi arvel ettevõtete kanda see ei jääks. Käibemaksu standardmäärade tõstmine 24 protsendile toob kaasa 1,64%se käibemaksu standardmääraga maksustatud kaupade ja teenuste (v.a käibemaksu erisused¹⁵) kallinemise ning mõju tarbijahinnaindeksile ehk rahalisele eratarbimisele ulatub 2025. aastal 0,70%ni ja 2026. aastal 0,70%-ni.

Joonis 1. Euroopa riikide käibemaksu standardmäärad, seisuga jaanuar 2024.

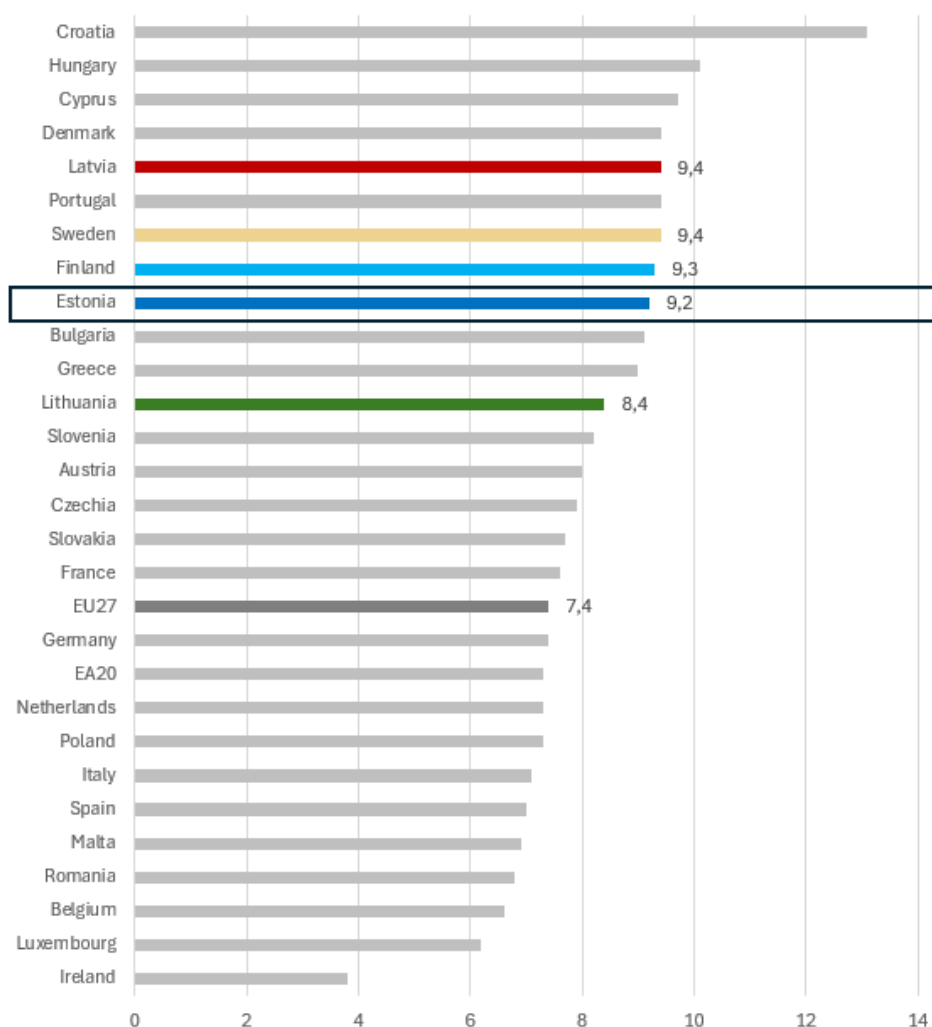

¹⁵ Raamatutele, töövihikutele ja ajakirjandusväljaannetele; ravimitele ja meditsiiniseadmetele ning majutusteenustele

Käibemaksu standardmäär tõus 24 protsendini on valitsuse planeeritud laiapidse julgeolekumaksu üks osa ning riigi lisatulu allikas. Kuigi Eesti tänane käibemaksu standardmäär on juba praegu üle EL keskmise (22% vs 21,5%), jäävad Skandinaavia maade määrad 2025. aastal Eesti 24%-st kõrgemaks (vt Joonis 1). Samuti tõstis Eesti suurim majanduspartner Soome käesoleva aasta septembrist alates käibemaksu standardmäära 25,5%-ni, mis on Euroopa Liidus suuruselt teine. Seega ka naaberriigis kallineb suur osa kaupadest ja teenustest nii kohalike majapidamiste kui ka turistide jaoks.

Käibemaksu osakaal SKP-st küündib Eestis 9,2%-ni (käibemaksukoormus), mis on ELi võrdluses üheksandal kohal (vt. Joonis 2).

Joonis 2. Käibemaksu osakaal SKP-st Euroopa Liidus, 2022

Eesti tarbimise efektiivne maksumäär küündis 2022. aastal 22% lähedale, võrreldes ligi 17%-ga, mis oli Euroopa Liidu keskmine. Seega, Euroopa Liidu võrdluses oli Eesti juba tunamullu üsna tipus ehk Taani, Ungari ja Rootsi järel neljandal kohal. See tuleneb Eesti vähestest käibemaksu eranditest ja suhteliselt kõrgetest aktsiisimääradest. Tarbimismaksude osakaal (41%) kogu maksulaekumisest on Eestis samuti kõrge. See tähendab seda, et Eesti kogub juba praegu (Eurostat, 2022) suhteliselt rohkem maksutulu kokku tarbimismaksudelt. Sellest tulenevalt on risk, et tarbimise üha kõrgem maksustamine võib viia maksubaasi tasakaalust ning suurendada maksulaekumise kõikumust.

Mõju sihtrühm 1: käibemaksukohustuslased

Mõju kirjeldus: Eelnõu kohaselt tõstetakse alates 2025. aasta 1. juulist käibemaksumäär 22-lt protsendilt 24-le protsendile. Sellest tulenevalt alates 2025. aasta 1. juulist maksustatakse käive 24-protsendise määraga, juhul kui ei kohaldu käibemaksuseadusest tulenevad erisused nagu näiteks vähendatud maksumäär või maksuvabastus. Seega toob muudatus kaasa vajaduse muuta maksumäära käibemaksukohustuslase raamatupidamis- ja müügisüsteemides. Peamine aruandluskohustus on käibedeklaratsiooni esitamine, milles deklareeritakse käibemaksusumma ja selle alusel tasutakse käibemaks. See kohustus tekib käibemaksukohustuslastel maksustamisperioodile (kalendrikuu) järgneva kuu 20. kuupäeval. Seega esimene käibedeklaratsioon, millel deklareeritakse käive 24-protsendise maksumääraga tuleb esitada 2025. aasta 20. augustil.

Käibemaksu 20% standardmäära rakendamise üleminekuperioodi lühendamisega tekib olukord, kus käive maksustatakse alates 2025. aasta 1. juulist 24%-ga, ehk tõus on 4 protsendipunkti. Tänapäevase seisuga on pikaajaliste lepingutega seotud ettevõtete (eeskätt ehituse tegevusalal) arv kaks kuni kolm tuhat kuus, sealjuures ulatub 20%-se määraga käive viimastel kuudel keskmiselt 10 mln euroni. Nii vastavate isikute kui ka käivete summa on selges langustrendis. Seega, 2025 II poolaastal on selliste ettevõtete arv, mis on pikaajaliste lepingutega seotud, ning ka käive tõenäoliselt veelgi langenud. Samas jääb maksumäära tõus, mis on tingitud pikaajalise lepingu perioodi lühendamisest, siiski ettevõtja kanda, kuna keegi ei tohiks julgeolekusse panustamisest välja jääda.

Mõju ulatust ja avaldumise sagedust võib pidada väikeseks, kuna maksumäära muutumine ei too kaasa vajadust teha olulisel määral muudatusi ettevõtete tegevuses.

Mõjutatud sihtrühma suurus: ligi sada tuhat käibemaksukohustuslast.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on seotud võimaliku vajadusega hindu korrigeerida, mis võib mõjutada nõudlust.

Mõju sihtrühm 2: lõpptarbijad

Mõju kirjeldus: Käibemaksumäära tõus avaldub standardmääraga maksustatud kaupade ja teenuste hinnas. Käibemaksu standardmäär tõuseb 2 protsendipunkti võrra, mis kogu maksutõusu kandumisel hinda tähendab hinnatõusu kuni 1,64 protsenti (näiteks 100 eurose toote omahinna puhul on lõpphind 22-protsendise käibemaksumääraga 122 eurot ja 24-protsendise käibemaksumäära puhul on hind käibemaksuga 124 eurot, hinnatõus $2/122 \cdot 100 = 1,64$ protsenti). Iga tarbimiseks kulutatud 100 euro kohta suureneks inimeste kulu standardmäära tõusu korral 1,64 euro võrra, olenemata palgatasemest. Seega, näiteks 500 eurone kuine toidu- ja majapidamiskaupade eelarve kallineb 8,2 euro võrra. Alates 2025. a juulist tuleb tarbijal käibemaksutõusu ja kerkinud hindadega kohaneda, kas säästude arvel või tarbimiskorvi kohandades.

Käibemaks on regressiivse mõjuga maks – madalama sissetulekuga grupid kulutavad suurema protsendi oma sissetulekust käibemaksule. Esimeses tuludetsiilis ehk kõige väiksema sissetulekuga inimestel on käibemaksu osakaal sissetulekus 17,7 protsenti, samas jõukaimas ehk kümnendas detšiilis üle kahe korra väiksem 7,8 protsenti. Keskmine brutopalk oli 2021. aastal esimeses detšiilis ligi 399 eurot/kuus, kümnendas detšiilis 3800 eurot/kuus. Sarnaselt 2024. aasta käibemaksu standardmäära tõusule võib eeldada, et 2025. a keskpaigas toimuv käibemaksu tõstmine kandub kogu ulatuses kaupade ja teenuste hindadesse. Hinnakasvu aitab osadele tarbijatele kompenseerida ühtse maksuvaba tulu kehtestamisest saadav rahaline võit, kuid madalama sissetulekuga leibkonnad sellest meetmest ei võida. Alampalk kasvab prognoosi

kohaselt 2025–2026 5% ja 5,2%. Sealjuures on 2026. aastast alampalga kasv hinnatõusust kiirem. Keskmiselt jõukama tarbija jaoks on positiivne järgnevat aastate Euribori järkjärguline langus, kuid tarbimisvõimet jääb see piirama, kuna see siiski vähendab kasutatavat tulu.

Käibemaksumäära tõusuga suureneb risk leibkondade toimetulekule. Selle leevendamiseks on kerkib esile küsimus soodusmäärade kehtestamisest sundkuluga seotud kaupadele, nt toidukaupadele. Soodustused ja erandid on ebaefektiivsed, maksubaasi moonutavad ja ka administratiivselt kulukad. Selliste üldiste erisuste kehtestamine on väga suure eelarve kuluga ning sisuliselt nulliks käibemaksu standardmäära tõusu mõju. Käibemaksu standardmäära tõusu rakendamise järgselt võib olla vajadus analüüsida seda, kas on vajalik korvata muudatuse regressiivset mõju madalama sissetulekuga leibkondadele. Olukorras, kus haavatavamatel gruppidel (leibkonnad, kus on rohkem mittetöötavaid inimesi) kaupade hinnad tõusevad, võib tekkida vajadus hinnatõusu kompenseerimiseks, et vältida toimetuleku liigset halvenemist. Leibkondade toimetuleku ning madala sissetulekuga perede lisakoormuse jaoks on olemasolev toetuste süsteem ning täiendavate meetmete vajalikkuse hindamine on Sotsiaalministeeriumi pädevuses.

Jõukamates sissetulekugruppides võib käibemaksumäära tõusul olla negatiivne efekt luksukaupade ja -teenuste tarbimisele, mis omakorda vähendab oodatavat maksutulu. 2023. a käibemaksulaekumise kasv (5,1 protsenti) oli madalam kui hinnatõus (THI: 9,2 protsenti), mis tähendab seda, et kaupade ja teenuste reaalne tarbimine on vähenenud või on hakatud eelistama varasemaga võrreldes odavamaid kaupu ja teenuseid. Siiski on sellest aastast alates eratarbija ostujõud paranemise kursil, sealjuures ületas I poolaastal palgakasv hinnatõusu üle kahe korra, ehkki palga ostujõud on kiire hinnatõusu eelse perioodiga võrreldes ligi 5 protsenti madalam.

Keerulisemaks teeb maksumuudatuse praktikas asjaolu, et käibemaksu standardmäära muudatus leiab aset aasta keskel, millega kohalikud omavalitsused või teised lõpptarbijad veel oma eelarve plaanides arvestada ei osanud. Seetõttu tuleb asutustel uue olukorra ning kasvanud kuludega kohaneda, millest võib tekkida ka riigipoolse toetuse vajadus.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on suur, kuna mõjutab kõiki lõpptarbijaid iga standardmääraga maksustatud ostu ja teenuse tarbimise korral.

Mõjutatud sihtrühma suurus: kõik lõpptarbijad, sealhulgas käibemaksukohustuslasena registreerimata ettevõtjad Eestis¹⁶.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on seotud käibemaksumäära tõusust tuleneva hinnatõusu ja toimetulekuga.

Mõju valdkond 2: mõju riigiasutuste korraldusele.

Mõju sihtrühm: Maksu- ja Tolliamet.

Mõju kirjeldus: Maksumäära muudatus maksuhalduri töökorralduses muudatusi ei eelda. Lühiajaline töökoormuse tõus on seotud muudatusest tuleneva teavitus- ja selgitustöö vajadusega, mis puudutab võimalikele päringutele vastamist. Antud muudatus ei puuduta maksuobjekti, et sellega seoses oleks vajadust korraldada infopäevi või koostada ettevõtjatele selgitavat juhendit.

¹⁶ <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/majandus/majandusüksused>

Mõju ulatus on väike, kuna maksumäärade muudatus ei eelda muudatusi maksuhalduri töös.

Mõju avaldumise sagedus on keskmine, kuna maksumaksjate teavitustöö ja kontrollitegevus on maksuhalduri igapäevane töö, kuid seoses kehtima hakkavate muudatustega on vahetult muudatustele eelneval ja järgneval perioodil teavitustegevuse vajadus suurem. IT-lahenduste väljatöötamisega seotud töökoormuse tõus on ühekordne. Nimetatud kulud on välja toodud punktis 7.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõust tulenevate muudatustega seonduvad maksuhalduri eeldatavad majanduskulud on 168 700 eurot aasta kohta aastatel 2026–2028.

Julgeolekumaksu rakendamisega seotud maksuhalduri IT-arenduste kulud on hinnanguliselt 1 030 000 eurot 2025. aastal, 735 000 eurot 2026. aastal¹⁷, 385 000 eurot 2027. aastal ja 260 000 eurot 2028. aastal. IT arenduste kogukulu aastatel 2025-2028 on 2,4 miljonit eurot. 2025. aasta kulud on planeeritud maksuhalduri eelarvesse; järgnevate aastate kulud võetakse arvesse riigieelarve strateegias 2025-28.

7.1 Julgeolekumaksu kehtestamine

Füüsilise isiku julgeolekumaksu prognoositav laekumine

Julgeolekumaksu kehtestamisel kõigile füüsilise isiku tuludele on eeldatav maksulaekumine 2026. aastal 359 mln eurot 2026. aastal, 378 mln eurot 2027. aastal ja 397 mln eurot 2028. aastal.

Äriühingute julgeolekumaksu prognoositav laekumine

Äriühingute julgeolekumaksu kehtestamisel kasumile 2%-lise maksumääraga alates 2026. aastast on eeldatav maksulaekumine 2026. aastal 157 mln eurot, 2027. aastal 163 mln eurot ja 2028. aastal 174 mln eurot. Antud mõjuhinnangus on eeldatud tänase tulumaksu 5%-list vähenemist ja raamatupidamisliku kasumi 20%-list peitmist. Lisaks lähtutakse eeldusest, et 2000ndate algusega võrreldes on maksuhaldur efektiivsem ja ettevõtluskultuur parem. Samuti auvad ettevõtjad, et eesmärk on julgeolekuks vajalike kulutuste tegemine, st kaudselt ka ettevõtjate vara kaitsmine.

7.2 Ettevõtlustulu maksu määra suurendamine 2% võrra

Ettevõtlustulu maksu määra tõstmine 20%-lt 22%-le suurendab ettevõtlustulu maksu laekumist.

	2025	2026	2027	2028
Ettevõtlustulu maksu baas, mln €	43,0	45,2	47,3	49,5

¹⁷ Sisaldab ka muid 2026. aasta füüsilise isiku tuludeklaratsiooniga seotud arendusi, arvestusega, et julgeolekumaks deklareeritakse samal deklaratsioonil.

Ettevõtlustulu maksu summa (20%), mln €	8,6	9,0	9,5	9,9
Ettevõtlustulu maksu summa (22%), mln €		9,9	10,4	10,9
Mõju valitsussektori positsioonile, mln €		0,9	0,9	1,0

7.3. Käibemaksu määrade tõstmine 22 protsendilt 24 protsendile

Suurima tarbimismaksu ehk käibemaksu tulu ulatus 2023. aastal 3,48 miljardi euron, mis moodustab kogu mullusest maksutulust ligi 27 protsenti ja on seega oluliseks riigi tulu allikaks. Kehtiv käibemaksu standardmäär või üldine määr on 22 protsenti kauba või teenuse maksustatavast väärtusest. 2025. aasta II poolest alates kehtima hakkava uue 24-protsendise käibemaksu standardmäär mõju on hinnanguliselt 113 miljonit eurot, mis on 0,3 protsenti 2025. aastaks prognoositud SKP-st. 2026–2028. a. suureneb käibemaksutulu vastavalt 235 mln, 242 mln ja 252 mln euro võrra võrreldes Rahandusministeeriumi 2024. aasta suveprognoosiga.

Mõjuhinnangu eeldusena on kasutatud seda, et standardmäär tõus kandub täisulatuses tarbijahindadesse ehk ettevõtete kanda see ei jääks (st kasumi arvel). Samuti on kasutatud tulujaotuse (palga- ja dividenditulu) ja säästude statistikat, sealjuures arvestades eeldusega, et veidi üle kolmandiku tarbijatest ei suudaks hinnatõusuga kohaneda. Kasutatud käibemaksutulu elastsuse näitaja 0,65. Arvestatud ei ole võimalike, kuid praegusel hetkel ebakindlate ristmõjudega ehk erinevate valitsusk koalitsiooni maksumuudatuste koondmõju sh käibemaksumuudatuste ning samuti aktsiisitõusude ja tulumaksumuudatuste kombinatsiooni.

Riskid: Lõunanaabritel Lätis ja Leedus kehtib järgmisel aastal 21-protsendine standardmäär. Samuti on Läti ja Leedu inflatsioon ja hinnakasv juba täna Eestist madalam, seega peaks lisaks piirikaubanduse hoogustumise riskile võtma arvesse majanduskeskkonna üldise konkurentsieelise kadu, mille Eesti kõrge hinnatase võib kaasa tuua.

8. Rakendusaktid

Julgeolekumaksu kehtestamisega seoses ei ole kavas kehtestada uusi rakendusakte, vaid täiendada järgmiseid tulumaksuseaduse rakendusakte:

- 1) rahandusministri 14.06.2011. a. määrus nr 30 „Residendist füüsilise isiku tulu deklareerimine“;
- 2) rahandusministri 29.11.2010. a. määrus nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“.

Lisaks tuleb täiendada Vabariigi Valitsuse 07.03.2019. a. määrust nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“ ja rahandusministri 06.10.2008. a. määrust nr 29 „Maksu- ja Tolliameti põhimäärus“.

Käibemaksuseaduse muudatused toovad kaasa vajaduse muuta järgmiseid rakendusakte:

- 1) rahandusministri 28. detsembri 2005. a. määrus nr 92 „Keskmist marginaali kasutava maksukohustuslase poolt reisiteenuse maksustatava väärtuse korrigeerimise kord“ (RT I, 03.11.2023, 9);
- 2) rahandusministri 10. juuni 2014. a. määrus nr 17 „Käibedeklaratsiooni vorm“ (RT I, 03.11.2023, 5);
- 3) rahandusministri 19. juuni 2017. a. määrus nr 37 „Täpsustavad juhised tollideklaratsiooni esitamiseks ning muutmiseks ja kehtetuks tunnistamise taotluse esitamiseks“ (RT I, 03.11.2023, 6).

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril ja see kehtib kuni 2028. aasta 31. detsembrini. Seaduse § 18 kehtib kuni 2033. aasta 31. detsembrini. Paragrahvis 18 on sätestatud, et julgeolekumaksu deklareerimisel ja tasumisel 2028. aasta eest kohaldatakse kuni 2028. aasta 31. detsembrini kehtinud julgeolekumaksu seadust. Rakendussäte on vajalik, kuna julgeolekumaksukohustus 2028. aasta eest tekib alles 2029. aastal ning teatud juhtudel, kui maksustamisperiood ei ole kalendriaasta, 2030. aastal, kui julgeolekumaksuseadus enam ei kehti. Maksukorralduse seaduse §-de 89 ja 98 alus

Koalitsioonileppes tulenevalt jõustub 24-protsendine käibemaksumäär 2025. aasta 1. juulil ja kehtib tähtajaliselt kuni 2028. aasta 31. detsembrini. Seaduse vastuvõtmisest selle jõustumiseni jääb piisav aeg vajalikeks eeltöödeks ja normidega tutvumiseks.

10. Eelnõu kooskõlastamine

Tulenevalt eelnõu kiireloomulisusest ei ole seda esitatud kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks.

Algatab Vabariigi Valitsus 26. septembril 2024. a

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik